ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ
ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

ΖΩΟΠΟΙΟΣ ΝΕΚΡΩΣΙΣ

Σχόλια στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ,
ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2011

Ζωοποιος Νεκρωσις

(Σχόλια στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα)

Σειρά: «Χριστολογικά» ἀριθμ. 28

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Ζωοποιος Νεκρωσις

(Σχόλια στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα)

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2011

Ζωοποιὸς Νέκρωσις

(Σχόλια στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα)

Κείμενον:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Στοιχειοθεσία, Διακόσμησις, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως:
Ἀδελφότης Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγ. Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα

Copyright:
Ἱερά Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ

Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210 72.24.123
www.imkby.gr (e-mail) info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-47-7

Περιεχόμενα

Πρόλογος 11

Α΄. Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα 13
1. Ἡ πνευματικότητα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος 15
2. Χαρακτηριστικὰ τῆς πνευματικότητας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος 17
3. Οἱ ἑορτὲς βιώνονται 41

Β΄. Τό θεῖο Πάθος 51
1. Φανερώθηκε τὸ θεῖο μεγαλεῖο 51
2. Ὁ Κύριος δέχθηκε νὰ ὑποστεῖ τὸ Πάθος καὶ τὸν Θάνατο μὲ τὴν θέλησή Του 52
3. Ὁ Κύριος ἦταν ἀναμάρτητος 56
4. Ἦταν Πάθος σωτήριο καὶ λυτρωτικό 59
5. Εἶναι Φῶτα σωστικά 60
6. Εἶναι Παιδεία Κυρίου 63
7. Κρίση τοῦ κόσμου 74
8. Ἡ δύναμη τοῦ Μυστηρίου 75

Γ΄. Ἡ συμμετοχή μας 79
1. Ὁ Νυμφώνας καὶ ἡ πνευματικὴ ἐγρήγορση τῆς ψυχῆς 79
2. Μιμητὲς Χριστοῦ 83
3. Ἡ μυστικὴ συνανάβαση καὶ κάθαρση τῆς ψυχῆς 85
4. Συμμετοχὴ στὴν Θεία Εὐχαριστία 95
5. Μάρτυρες τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως 96

Ἐπίλογος 99

Ἡ ἀλείψασα τόν Κύριο μύρο. Ἀπό τό βιβλίο «Τό Μεγάλο Μετέωρο».

ΤΟΝ ΚΝΜΥΡΩ

Προλογος

«Τὴν ψυχωφελῆ πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν»[1], κατὰ τὴν ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁδεύουμε πρὸς τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα γιὰ νὰ προσκυνήσουμε τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ μυστήριο τῆς ἀφάτου κενώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀπολυτρώσεώς μας ἀπὸ τὶς συνέπειες τῶν ἁμαρτιῶν μας, τῆς παραβάσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς παρακοῆς μας στὸ ἅγιο θέλημά Του.

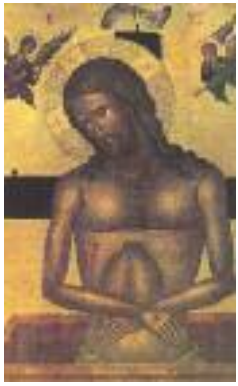
Εὑρισκόμενοι μπροστὰ στὰ σωτηριώδη αὐτὰ γεγονότα μὲ χαρὰ καὶ φόβο, χαρὰ γιὰ

1. Στιχηρὸ Ἰδιόμελο τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Παρασκευῆς πρὸ τῶν Βαΐων.

τὴν σωτηρία καὶ φόβο γιὰ τὴν ἁμαρτία, ἐπισημαίνουμε πρὸς πνευματικὴ οἰκοδομὴ ὅλων, μερικὰ σημεῖα ποὺ θεωροῦμε, ὅτι θὰ συμβάλουν στὸ νὰ κατανοήσουμε καὶ νὰ βιώσουμε τὸ θεῖο Πάθος.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Ἔγραφα στὴν Καισαριανὴ τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων
17 Ἀπριλίου 2011

Α΄. Η Μεγαλη Εβδομαδα

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα ἀποτελεῖ γιά τὴν Ἐκκλησία μας τὴν κορυφὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν πιστῶν.

Ἡ Ἐκκλησία βιώνει τὸ Πάθος τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ Σωτήρα μας Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διδάσκει ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ σαρκωμένου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅτι δηλαδὴ «παραδόθηκε στὸ θάνατο γιὰ τὶς ἀνομίες μας καὶ ἀναστήθηκε γιὰ τὴν σωτηρία μας»[2].

Ὁ χρυσορρόας ποταμὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, στὴν τριακοστὴ ὁμιλία του στὴν Γένεση, ἐξαίρει τὴν ὑπε-

2. «*Παρεδόθη διά τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν*» (πρὸς Ρωμαίους δ΄ 25).

ροχὴ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἔναντι τῶν ἄλλων Ἑβδομάδων τοῦ ἔτους καὶ ἐξηγεῖ, γιὰ ποιὸ λόγο ἡ Ἑβδομάδα αὐτὴ καλεῖται Μεγάλη:

«Ὀνομάζουμε τὴν Ἑβδομάδα αὐτὴ Μεγάλη, ὄχι ἐπειδὴ ἔχει μεγαλύτερες ὧρες, διότι ὑπάρχουν ἄλλες, ποὺ ἔχουν πολὺ περισσότερες ὧρες. Οὔτε ἐπειδὴ ἔχει περισσότερες ἡμέρες, διότι καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ἔχουν τὸν ἴδιο ἀριθμὸ ἡμερῶν μὲ αὐτή. Γιατὶ λοιπὸν ὀνομάζουμε αὐτὴ Μεγάλη; Ἐπειδὴ τὰ ἀγαθὰ ποὺ συνέβηκαν σὲ αὐτή, εἶναι γιὰ μᾶς μεγάλα καὶ ἀνέκφραστα. Κατ' αὐτὴν κατέπαυσε ὁ μακροχρόνιος πόλεμος, νικήθηκε ὁ θάνατος, ἡ κατάρα ἐξαφανίσθηκε, ἡ ἐξουσία τοῦ διαβόλου καταλύθηκε, ἁρπάγησαν οἱ αἰχμάλωτοί του, ἔγινε ἡ συνδιαλλαγὴ τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὁ οὐρανὸς ἔγινε κατοικήσιμος, οἱ ἄνθρωποι ἀναμείχθηκαν μὲ τοὺς ἀγγέλους, τὰ χωρισμένα ἑνώθηκαν, ὁ φραγμὸς καταργήθηκε, ἡ κλείδα ἀφαιρέθηκε, ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης εἰρηνοποίησε τὰ ὄντα στὸν οὐρανὸ καὶ στὴν γῆ. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ὀνομάζουμε τὴν ἑβδομάδα αὐτὴ Μεγάλη, ἐπειδὴ δηλαδὴ κατ' αὐτὴν ὁ Κύριος μᾶς χάρισε πλῆθος ἀπὸ δωρεές. Γι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ ἐντείνουν τὴν νηστεία, τὴν ἀγρυπνία καὶ τὶς ἱερὲς διανυκτερεύσεις καὶ κάνουν ἐλεημοσύνη, γιὰ νὰ δείξουν μὲ τὶς πράξεις τους τὴν τιμή, ποὺ ἀποδίδουν στὴν

Μεγάλη Ἑβδομάδα. Διότι, ἐὰν ὁ Θεὸς μᾶς χάρισε κατ᾽ αὐτὴν τόσα ἀγαθά, πῶς δὲν πρέπει καὶ ἐμεῖς νὰ ἀποδείξουμε τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν τιμὴ μὲ ὅ,τι μποροῦμε;»[3].

1. Ἡ πνευματικότητα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος

Ὁ ἑόρτιος κύκλος τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος κατέχει προέχουσα θέση στὸ ἑορτολόγιο τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας μας. Σὲ αὐτὴν ἐκφράζεται καὶ κορυφοῦται ἡ πνευματικότητα τῆς λατρείας τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς «*ἐν Χριστῷ*» ζωῆς.

---

3. «*Μεγάλην δὲ καλοῦμεν τὴν ἑβδομάδα, οὐκ ἐπειδὴ πλέον ἔχει τὸ μῆκος τῶν ὡρῶν, καὶ γάρ εἰσιν ἕτεραι πολλῷ μείζους ὥρας ἔχουσαι· οὐδὲ ἐπειδὴ πλείους ἡμέρας ἔχει, καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς καὶ ταύτῃ καὶ ταῖς ἄλλαις πάσαις. Τίνος οὖν ἕνεκεν μεγάλην ταύτην καλοῦμεν; Ἐπειδὴ μεγάλα τινὰ καὶ ἀπόρρητα τυγχάνει τὰ ὑπάρξαντα ἡμῖν ἐν αὐτῇ ἀγαθά. Ἐν γὰρ ταύτῃ ὁ χρόνιος ἐλύθη πόλεμος, θάνατος ἐσβέσθη, κατάρα ἀνῃρέθη, τοῦ διαβόλου ἡ τυραννὶς κατελύθη, τὰ σκεύη αὐτοῦ διηρπάγη, Θεοῦ καταλλαγὴ πρὸς ἀνθρώπους γέγονεν, οὐρανὸς βάσιμος γέγονεν, ἄνθρωποι Ἀγγέλοις συνεμίγησαν, τὰ διεστῶτα συνήφθη, ὁ φραγμὸς περιῃρέθη, τὸ κλεῖθρον ἀνῃρέθη, ὁ τῆς εἰρήνης Θεός εἰρηνοποίησε τὰ ἄνω καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο τοίνυν μεγάλην τὴν ἑβδομάδα καλοῦμεν, ἐπειδὴ τοσοῦτον πλῆθος δωρεῶν ἡμῖν ἐν αὐτῇ κεχάρισται ὁ Δεσπότης*» (Ε.Π.Ε, τ. 3, σελ. 266).

Τὸ κεντρικὸ περιεχόμενό της εἶναι ἡ ποιοτικὴ ἱστόρηση τοῦ σωτήριου Πάθους τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἐμπνευσμένοι ὕμνοι τῶν ἡμερῶν μὲ σπάνια δεξιοτεχνία, λυρικότητα καὶ ἄφθαστη ποιητικὴ ὡραιότητα περιγράφουν τά γεγονότα καὶ τὶς κεντρικώτερες στιγμὲς τῆς ἄρρητης ταπεινώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στὸ ἑκούσιο Πάθος Του.

Οἱ ποιητὲς τῶν ὕμνων, μελετώντας τὰ ἱερὰ καὶ θεόπνευστα κείμενα τῶν Γραφῶν καὶ ζώντας στὴν καρδιά τους τὸ ἄφατο μυστήριο τῆς ἀπόρρητης κενώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, κατορθώνουν νά διατυπώσουν σὲ αὐτούς, μὲ σπάνια θεολογικὴ δύναμη καὶ ἀκρίβεια, τὴν διδασκαλία καὶ τὴν πνευματικότητα τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας μας.

Οἱ πιστοὶ δὲν ἑορτάζουν ἁπλῶς τὰ τίμια καὶ σεπτὰ Πάθη τοῦ Σωτήρα τους, ἀλλὰ τὰ ζοῦν αὐτὰ μυστικὰ στὸν ἄδυτο χῶρο τῆς λατρεύουσας καρδιᾶς τους.

Ἡ ὀρθόδοξη λατρεία εἶναι μία ζωντανὴ καὶ ἐνεργὸς συμμετοχὴ στὰ ἱερὰ γεγονότα τοῦ ἑόρτιου κύκλου. Ὁ χρόνος συμπυκνώνεται κατὰ τὴν ἀνέλιξη τοῦ ἑορταζόμενου λειτουργικοῦ γεγονότος, γίνεται ἕνα μυστικὸ καὶ ζωηφόρο παρόν, στὸ ὁποῖο συγκλίνουν τόσο τὸ παρελθόν, τὸ ἤδη τετελεσμένο βιωθέν καὶ πάλι ἀναβιούμενο, ὅσο καὶ τὸ μέλλον, ποὺ βιοῦται ὅμως

ἐσχατολογικὰ ὡς τὸ βέβαιο καὶ ἄρρητο περιεχόμενο τῆς θείας ἐπαγγελίας ποὺ ἀποτελεῖ τὴν «*ἐν Χριστῷ*» ἐλπίδα τῶν πιστῶν.

Κατὰ τὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες τῶν πανσέπτων αὐτῶν ἡμερῶν τῶν Ἁγίων Παθῶν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ εὐσεβὴς καρδιὰ τῶν πιστῶν πάλλεται ὁλόκληρη διότι ἀναμοχλεύεται ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δονεῖται ἐκ βάθρων διότι αἰσθάνεται τὶς ἄρρητες ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις, τὶς φωτεινὲς ἀνταύγειες καὶ τὶς σκιερὲς ἀποκρύψεις τοῦ ὑπερφυοῦς Μυστηρίου. Συνέχουν καὶ συμπίγουν αὐτὴν ἄλλοτε ἡ εὐάρεστη ὀσμὴ τῆς θείας ἀγάπης καὶ ἄλλοτε ἡ πικρὴ γεύση τῆς ἀνθρώπινης ἀπόρριψης καὶ ἀχαριστίας.

Σὲ ὅλες τὶς ποικιλόμορφες φάσεις τῆς πραγματοποιήσεως τῆς θείας βουλῆς στὸ Πάθος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡ καρδιὰ τοῦ πιστοῦ δὲν παραμένει ἀδιάφορη καὶ ἀπαθής, ἀλλὰ μετέχει σὲ αὐτὸ μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς θεόμορφης οὐσίας της.

2. Χαρακτηριστικὰ τῆς πνευματικότητας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος

Στὴν συνέχεια θὰ ἐπισημάνουμε ὁρισμένα χαρακτηριστικὰ τῆς πνευματικότητας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος.

α΄. Ἑορτὴ τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ

Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα ἀποτελεῖ - συνδεμένη πάντοτε μέ τὴν μεγάλη ἑορτὴ τοῦ Πάσχα - τὴν σημαντικότερη περίοδο τῆς ὀρθόδοξης λατρείας, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία μας βιώνει τὸ λυτρωτικὸ δόγμα της, ἑορτάζει τὴν ὁλοκλήρωση τῆς θείας οἰκονομίας γιὰ τὸν ἄνθρωπο, συμμετέχει μυστικὰ στὸ σωτήριο Πάθος τοῦ Χριστοῦ, θρηνοῦσα τὴν κάκωση καὶ τὸν θάνατο τοῦ μεγάλου της Νεκροῦ, ὁ Ὁποῖος μὲ τὸ θάνατο καὶ τὸν ἐνταφιασμό Του συνέτριψε τὸν διάβολο, κατάργησε τὴν ἁμαρτία, ἔπαυσε τὸν θάνατο, τὸν ὁποῖο ἔσπειρε, ἀλόγιστα, ἡ παρακοὴ τῶν Πρωτοπλάστων στὴν Ἐδὲμ καὶ ἄνοιξε τὸν δρόμο γιὰ τὸν ὀγδοατισμὸ τῆς οὐράνιας βασιλείας.

Ὁλόκληρη ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα ἀποτελεῖ ἑορτὴ τοῦ Δεσπότου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ θειότατο Πρόσωπο Αὐτοῦ καὶ τὰ σωτήρια ἔργα Του εὑρίσκονται στὸ κέντρο τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας μας. Αὐτὰ προβάλλονται στοὺς πιστούς. Αὐτὰ ὑμνοῦνται. Μὲ αὐτὰ οἰκοδομοῦνται οἱ πιστοί.

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα εἶναι ἡ ἑορτή τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γι᾽ αὐτὸ ὀφείλουμε νὰ ἐμβαθύνουμε στὰ ὑψηλὰ νοήματα, ὥστε νὰ ἑορτάζουμε θεάρεστα Πάσχα Κυρίου.

β΄. Ἡ προετοιμασία τῆς ψυχῆς ἐν ὄψει τῆς ἐλεύσεως τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ

Στοὺς ὕμνους τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας ἡ Ἐκκλησία προτρέπει τοὺς πιστοὺς νὰ ἀγαπήσουν καὶ νὰ προετοιμάσουν τὴν ψυχή τους γιὰ νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχόμενο Νυμφίο Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ προετοιμασία αὐτὴ εἶναι συγκεκριμένη καὶ συνίσταται στὴν ὀρθὴ πίστη καὶ στὶς λάμπουσες ἀρετές.

Μὲ τὴν ὀρθή πίστη ὁ πιστὸς ὁδηγεῖται στὴν ἐπίγνωση τοῦ Νυμφίου τῆς Ἐκκλησίας Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν κατανόηση τῶν σωτηριωδῶν γεγονότων τῆς ἐνσάρκου ζωῆς καὶ οἰκονομίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ σύμφωνα μὲ τὸν ἀπόστολο Πέτρο:

«Γιατὶ ἂν ὅλα αὐτὰ τὰ ἔχετε μὲ ἀφθονία, θὰ σᾶς βοηθήσουν νὰ γίνετε δραστήριοι καὶ ἀποδοτικοὶ γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ γνωρίσετε βαθύτερα τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό»[4].

✯ Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, τόσο πρὶν ὅσο καὶ μετὰ τὸ Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασή Του, ἐξήγησε δημόσια στοὺς Ἰουδαίους καὶ ἰδιαίτερα στοὺς Μαθητές Του τὰ γεγονότα, τὸν σκοπὸ καὶ τὶς συνέπειές τους γι᾽ αὐτοὺς ὅπως:

4. «*Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν*» (Β΄ Πέτρου α΄ 8).

Στοὺς Ἰουδαίους προφήτευσε, ὅτι θὰ ἀναστηθεῖ τρεῖς ἡμέρες μετὰ τὸν θάνατό Του, ὅταν ἐκεῖνοι τοῦ ζήτησαν ἀποδείξεις γιὰ τὸ θεανδρικὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο Του:

«Τότε μερικοὶ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι τοῦ εἶπαν: Διδάσκαλε, θέλουμε νὰ ἀποδείξεις μὲ ἕνα θαυματουργικὸ σημάδι τὴν ἀποστολή σου. Καὶ αὐτός τοὺς ἀποκρίθηκε: Μία γενιὰ πονηρὴ καὶ ἄπιστη ζητάει νὰ δεῖ θαυματουργικὸ σημάδι! Μὰ δὲν θὰ τῆς δοθεῖ ἄλλο σημάδι παρὰ μόνο τὸ σημάδι τοῦ προφήτη Ἰωνά. Ὅπως δηλαδὴ ὁ προφήτης Ἰωνάς ἦταν τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες στὴν κοιλιὰ τοῦ κήτους, ἔτσι θὰ εἶναι καὶ ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὴν γῆ τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες. Οἱ κάτοικοι τῆς Νινευὴ θὰ ἀναστηθοῦν στὴν τελικὴ κρίση μαζὶ μὲ τὴν γενιὰ αὐτὴ καὶ θὰ τὴν κατηγορήσουν, γιατὶ ἐκεῖνοι μετάνιωσαν ὅταν ἄκουσαν τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωνά· καὶ ὅμως ἐδῶ ὑπάρχει κάποιος μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Ἰωνά. Ἡ βασίλισσα τοῦ Νότου θὰ ἀναστηθεῖ στὴν τελικὴ κρίση μαζὶ μὲ τὴν γενιὰ αὐτὴ καὶ θὰ τὴν κατηγορήσει, γιατὶ ἐκείνη ἦρθε ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ κόσμου νὰ ἀκούσει τὴν σοφία τοῦ Σολομώντα· καὶ ὅμως ἐδῶ ὑπάρχει κάποιος μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Σολομώντα»[5].

5. «*Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ*

Στοὺς Μαθητές Του ποὺ πορεύονταν πρός Ἐμμαούς:

«Καὶ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Μωυσῆ καὶ ὅλων τῶν προφητῶν, τοὺς ἐξήγησε ὅσα ἀναφέρονταν σὲ ὅλες τὶς Γραφὲς γιὰ τὸν ἑαυτό του»[6].

✯ Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας δίνει ἀπαντήσεις, ἐξηγεῖ καὶ μᾶς βοηθάει νὰ ἀντιληφθοῦμε, ὅτι τὸ Πάθος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δὲν ὀφειλόταν σέ τιμωρία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἦταν ἐνέργεια φιλανθρωπίας καὶ τέλειας ἀγάπης Του γιὰ νὰ θεραπευθοῦμε ἀπὸ τὶς πληγὲς τῶν ἁμαρτιῶν μας:

Φαρισαίων λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰμὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὴν· ὅτι μετεόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτὴν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε» (Ματθαίου ιβ΄ 38-42).

6. «*Ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ*» (Λουκᾶ κδ΄ 27).

«Ποιὸς ὅμως, Κύριε, πίστευσε στὸ κήρυγμά μας; Ἡ δύναμη τοῦ Κυρίου σὲ ποιὸν ἔγινε αἰσθητή; Ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου ἐμφανίσθηκε μπροστά μας σὰν μικρὸ παιδί, σὰν ρίζα σὲ ἄνυδρο τόπο. Καμία μορφὴ Αὐτὸς δὲν εἶχε ἐμφανίσιμο καὶ καμία δόξα. Εἴδαμε Αὐτόν, ναί! Καὶ καμία ἐμφανίσιμο μορφὴ δὲν εἶχε οὔτε ὡραιότητα. Τὸ ἀντίθετο μάλισα ἡ μορφή Του ἐστερεῖτο κάθε τιμῆς καὶ ὑπολειπόταν κατὰ τὴν ὡραιότητα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸς ἦταν ἄνθρωπος πληγωμένος, ποὺ γνωρίζει νὰ βαστάζει τὶς ταλαιπωρίες. Τόσο πολὺ βασανίσθηκε, ὥστε παραμορφώθηκε τὸ πρόσωπό Του, ἐξευτελίσθηκε καὶ ἐξουδενώθηκε κυριολεκτικά. Αὐτὸς φέρνει ἐπάνω Του τὸ φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ πονάει γιὰ ἐμᾶς καὶ ἐμεῖς νομίσαμε πλανώμενοι, ὅτι Αὐτὸς πονάει καὶ κτυπήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ὑποφέρει κακά, τιμωρούμενος γιὰ τὶς δικές Του ἁμαρτίες. Αὐτὸς ὅμως τραυματίσθηκε γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες καὶ ταλαιπωρήθηκε γιὰ τὶς ἀνομίες μας. Παιδευτικὴ τιμωρία γιὰ τὴν δική μας εἰρήνη ἔπεσε σὲ Αὐτόν. Μὲ τὴν πληγή Του θεραπευτήκαμε ἐμεῖς»[7].

7. «*Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ἀνηγγείλαμεν ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ρίζα ἐν γῇ διψώσῃ. Οὐκ*

γ΄. Ἡ ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν

Οἱ ἀρετὲς ἀποτελοῦν τὴν ἀπαστράπτουσα ἐσθῆτα, τὸ λαμπρό ἔνδυμα τῆς ψυχῆς, τῶν πιστῶν, γιὰ νὰ γίνουν δεκτοί καὶ νὰ συμμετάσχουν στὴν ἀΐδια χαρά τῆς σωτηρίας καὶ εὐφροσύνη τῆς πανηγύρεως τῶν πρωτοτόκων σύμφωνα μὲ τὸν ἀποστολικὸ λόγο:

«Ἀντίθετα, ἐσεῖς προσήλθατε στὸ ὄρος Σιών, στὴν πόλη τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, στὴν ἐπουράνια Ἱερουσαλήμ, σὲ μυριάδες ἀγγέλους, σὲ πανηγύρι, καὶ σὲ σύναξη τῶν πρωτοτόκων υἱῶν τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὰ ὀνόματά τους ἔχουν καταγραφεῖ στοὺς οὐρανούς. Προσήλθατε στὸν Θεό, ποὺ εἶναι κριτής τῶν πάντων, καὶ σὲ πνεύματα ἀνθρώπων δικαίων, ποὺ ἔχουν φτάσει στὴν τελείωση»[8].

ἔστιν εἶδος αὐτῷ οὐδὲ δόξα· καὶ εἴδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος· ἀλλά τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλεῖπον παρά πάντας τοὺς υἱούς τῶν ἀνθρώπων· ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ ὑπό Θεοῦ καὶ ἐν κακώσει. αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ᾽ αὐτόν. Τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν» (Ἡσαΐας νγ΄ 1-5).

8. «*Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει*

Ὁ Θεός δὲν κοινωνεῖ μὲ ἀκάθαρτες ψυχὲς ποὺ τὶς χαρακτηρίζει ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἀδιαφορία, ποὺ ταράζονται ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας.

Στὴν παραβολὴ τῶν βασιλικῶν γάμων ὁ Κύριος διευκρίνησε μὲ σαφήνεια, ὅτι δὲν θὰ συμμετάσχει στὴν πανήγυρι τῶν πρωτοτόκων ὅποιος δὲν διαθέτει ἔνδυμα γάμου:

«Μπῆκε καὶ ὁ βασιλιὰς γιὰ νὰ δεῖ τοὺς συνδαιτυμόνες, καὶ ἐκεῖ εἶδε κάποιον ποὺ δὲν ἦταν ντυμένος μὲ τὴν γαμήλια φορεσιά. Φίλε, τοῦ λέει, πῶς μπῆκες ἐδῶ χωρὶς τὸ κατάλληλο ντύσιμο; Ἐκεῖνος ἔχασε τὴν λαλιά του. Τότε ὁ βασιλιὰς εἶπε στοὺς ὑπηρέτες· δέστε του τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια καὶ πάρτε τον καὶ βάλτε τον ἔξω στὸ σκοτάδι· ἐκεῖ θὰ κλαίει καὶ θὰ τρίζει τὰ δόντια του»[9].

Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων» (πρὸς Ἑβραίους ιβ΄ 22-23).

9. «*Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων»* (Ματθαίου κβ΄ 11-13).

Ὡς ἔνδυμα γάμου ἐννόησε ἡ Ἐκκλησία τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν, μὲ τὶς ὁποῖες ντύνεται, λαμπρύνεται καὶ στολίζεται ἡ ψυχή.

Ὁ λόγος του Κυρίου μας ἐπαληθεύεται κατὰ τὴν Ἀποκάλυψη, ὅπου ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης γράφει αὐτὸ ποὺ βλέπει:

Ὅτι οἱ δίκαιοι φοροῦν στολὲς λευκές

«Τότε δόθηκε στὸν καθένα λευκὴ στολή, καὶ τοὺς εἶπαν νὰ ἀναπαυθοῦν λίγο ἀκόμα, ὥσπου νὰ συμπληρωθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν συνδούλων καὶ ἀδελφῶν τους ποὺ τοὺς μέλλεται νὰ θανατωθοῦν ὅπως καὶ ἐκεῖνοι»[10] καὶ

«Ὕστερα ὅμως ἀπὸ αὐτά, εἶδα ἕνα ἀμέτρητο πλῆθος - ποὺ κανεὶς δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ τὸ μετρήσει - ἀπὸ κάθε ἔθνος, φυλή, λαὸ καὶ γλώσσα, νὰ στέκεται μπροστὰ στὸν θρόνο καὶ στὸ Ἀρνίο. Φοροῦσαν λευκὲς στολές καὶ κρατοῦσαν φοινικόκλαδα στὰ χέρια τους»[11].

---

10. «*Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρώσωσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί*» (Ἀποκαλύψεως στ΄ 11).

11. «*Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν*» (Ἀποκαλύψεως ζ΄ 9).

«Τότε ἕνας ἀπὸ τοὺς πρεσβύτερους μοῦ εἶπε: Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ φοροῦν λευκή στολή καὶ ἀπὸ ποῦ ἦρθαν; Καὶ ἐγὼ τοῦ εἶπα: Κύριέ μου, ἐσὺ ξέρεις. Τότε αὐτός μοῦ εἶπε: Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ πέρασαν τὸν μεγάλο διωγμό, ἔπλυναν τὶς στολές τους καὶ τὶς λεύκαναν μὲ τὸ αἷμα τοῦ Ἀρνίου»[12].

«Μακάριοι ὅσοι τηροῦν τὶς ἐντολές του, γιὰ νὰ ἔχουν δικαίωμα νὰ φᾶνε ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς ζωῆς καὶ νὰ περάσουν τὶς πύλες γιὰ νὰ μποῦν στὴν πολιτεία»[13].

Ὅτι στὴν λαμπρὴ πόλη τῆς αἰωνιότητας δὲν θὰ εἰσέλθουν ὅσοι ἔπραξαν ἀνομία καὶ ἀσέβεια

«Οἱ δειλοὶ ὅμως, οἱ ἄπιστοι, οἱ βδελυροὶ, οἱ φονιάδες, οἱ πόρνοι, οἱ μάγοι, οἱ εἰδωλολά-

12. «*Καὶ ἀποκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν ἦλθον*; καὶ εἴρηκα αὐτῷ· *Κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου*» (Ἀποκαλύψεως ζ΄ 14).

13. «*Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν*» (Ἀποκαλύψεως κβ΄ 14).

τρες καὶ ὅσοι ἀντιστρατεύονται τὴν ἀλήθεια, θὰ ἔχουν τὸ μερίδιό τους στὴν λίμνη ποὺ καίγεται μὲ φωτιὰ καὶ θειάφι, αὐτὸς εἶναι ὁ δεύτερος θάνατος»[14].

Ἐπειδὴ οἱ ἀρετὲς ἀποτελοῦν λαμπρὴ στολὴ τῆς ψυχῆς, ἡ Ἐκκλησία μας προβάλλει τὰ ἀναγκαῖα πρότυπα γιὰ νὰ παραδειγματίσει τοὺς πιστοὺς καὶ νὰ τοὺς παρακινήσει στὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν. Μὲ τὴν παραβολὴ τῶν δέκα Παρθένων[15] ὁ Κύριος δὲν ἄφησε περιθώρια παρανοήσεων.

Ταπείνωση

(πρότυπο ὁ Τελώνης καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος)

Ἡ ταπείνωση εἶναι τὰ φτερὰ τῆς ψυχῆς. Ὁδηγεῖ τὶς δίκαιες ψυχὲς μπροστὰ στὸν θρόνο τῆς θείας μεγαλειότητας. Εἶναι ἡ λαμπρὴ καὶ ἀπαστράπτουσα ἐσθῆτα μὲ τὴν ὁποία ἡ ψυχὴ ὁδηγεῖται μπροστὰ στὸν θρόνο τοῦ Παναγάθου Θεοῦ. Ἡ ταπείνωση ἀποσπᾶ τὸ θεῖο ἔλεος, ἐπισύρει τὴν θεία συμπάθεια καὶ προκαλεῖ τοὺς μυστικοὺς ὄμβρους τῆς θείας χάριτος.

---

14. «*Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ ἐν πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος*» (Ἀποκαλύψεως κα΄ 8).

15. Ματθαίου κε΄ 1-13.

Ἡ ταπείνωση εἶναι ἡ ρίζα καὶ τὸ θεμέλιο κάθε ἀρετῆς, τὸ γόνιμο καὶ καρπερὸ ἔδαφος τῆς δικαιοσύνης. Εἶναι ἡ εὐώδης ὀσμὴ τῆς θείας εὐδοκίας τὸ βάθος τοῦ χριστολογικοῦ αἰνίγματος, ἡ κρηπίδα τῆς θείας κενώσεως τοῦ Λόγου.

Ὁ Κύριός μας, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς ἔνσαρκος οἰκονομία τοῦ Θεοῦ Πατέρα, ἦταν καὶ ἡ ἔνσαρκος ταπείνωση σύμφωνα μὲ τὴν ἀποστολικὴ διδασκαλία:

«Αὐτὸς ἂν καὶ ἦταν Θεός δὲν θεώρησε τὴν ἰσότητά του μὲ τὸν Θεὸ ἀποτέλεσμα ἁρπαγῆς»[16].

Ὅλη ἡ ἐπὶ γῆς διακονία Του ἦταν διακονία ταπεινώσεως καὶ ἀγάπης. Ἦταν πρᾶος καὶ ταπεινὸς στὴν καρδιά Του. Ταπεινοὺς καὶ πράους θέλει τοὺς μαθητές Του κατὰ τὴν ἐντολή Του:

«Μάθετε ἀπὸ ἐμένα ὅτι εἶμαι πρᾶος καὶ ταπεινὸς στὴν καρδιά»[17].

Ὁ Σωτήρας ἀπεχθάνεται τὴν ὑψηλοφροσύνη, τὸ κενὸ καὶ ἀλαζονικὸ φρόνημα τοῦ μάταιου ἀνθρώπου. Στοὺς στεναγμοὺς τῆς ταπεινωμένης καρδιᾶς ἀπαντᾶ πλούσια ὁ

16. «*Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ*» (πρός Φιλιππησίους β΄ 6).

17. «*Μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ ὅτι πρᾶος εἰμί καὶ ταπεινός τῇ καρδίᾳ*» (Ματθαίου ια΄ 29).

Θεός δικαιώνοντας καὶ ἁγιάζοντας αὐτήν. Οἱ ταπεινοὶ εἶναι οἱ γνήσιοι μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν λόγο Του:

«Μακάριοι ὅσοι νιώθουν τὸν ἑαυτό τους φτωχὸ μπροστὰ στὸν Θεό, γιατὶ δική τους εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»[18].

Εἶναι μακάριοι ὅσοι πορεύονται κατ' εἰκόνα τοῦ θείου Διδασκάλου, οἱ υἱοί τῆς βασιλείας, αὐτοὶ ποὺ πεινοῦν καὶ διψοῦν γιὰ τὴν θεία δικαιοσύνη κατὰ τὸν μακαρισμό τοῦ Κυρίου:

«Μακάριοι ὅσοι πεινοῦν καὶ διψοῦν γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ»[19].

Οἱ ταπεινοὶ εἶναι τὸ καινὸ φύραμα τὸ τόσο ξένο γιὰ τὸν κόσμο τῆς ματαιότητας καὶ τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητο γιὰ τὴν συντήρηση τῆς κοινωνίας κατὰ τὴν διδασκαλία τοῦ Κυρίου: «Ἐσεῖς εἶστε τὸ ἁλάτι τῆς γῆς· Ἂν τὸ ἁλάτι χάσει τὴν ἁρμύρα του, πῶς θὰ τὴν ξαναποκτήσει;»[20].

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Σωτήρας προβάλλοντας τὸν ἑαυτό Του ὡς πρότυπο μιμήσεως, προτρέπει

18. «*Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν*» (Ματθαίου ε΄ 3).

19. «*Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται*» (Ματθαίου ε΄ 6).

20. «*Ὑμεῖς ἐστέ τὸ ἅλας τῆς γῆς. Ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τίνι ἁλισθήσεται;*» (Ματθαίου ε΄ 13).

τοὺς μαθητές Του νὰ ἀποβάλουν τὸ ὑψηλὸ καὶ μάταιο φρόνημα.

Ἡ ταπείνωση θεωρεῖται ἀδυναμία καὶ πτωχεία ἀπὸ τοὺς κοσμικούς. Γιὰ τὸν Θεό ὅμως εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἄφθαρτη δόξα της. Ἡ πτωχεία τῆς ταπεινώσεως στὴν πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ὁ ἄρρητος θησαυρός στὰ ἀκένωτα ταμεῖα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Φιλαδελφία

Ἡ φιλαδελφία εἶναι ὁ ζωτικὸς δεσμὸς τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία μεγάλη πνευματικὴ οἰκογένεια. Εἶναι ἡ πνευματικὴ μητέρα τῶν πιστευόντων σύμφωνα μὲ τὸν Ὠριγένη: «Ὑπάρχουν καὶ οἱ φυσικοὶ πατέρες τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἀκοῦμε καθὼς καὶ οἱ πνευματικοὶ διδασκάλοι. Διότι καὶ αὐτῶν μητέρα εἶναι ἡ Ἐκκλησία»[21].

Τοὺς πιστοὺς γεννᾶ ἡ Ἐκκλησία πνευματικὰ καὶ τοὺς ἀναγεννᾶ μὲ τὸν σωτήριο λόγο της καὶ τὰ Μυστήριά της. Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία οἱ πιστοὶ τρέφονται μυστικὰ καὶ οἰκοδομοῦνται σὲ Σῶμα Χριστοῦ.

---

21. *«Ἔστι δὲ καὶ τοὺς φυσικούς νοεῖν πατέρας, ἤ καὶ τοὺς πνευματικούς νοεῖν διδασκάλους. καὶ γὰρ τούτων μήτηρ ἡ Ἐκκλησία»* (Ὠριγένους· ἀποσπάσματα εἰς Παροιμίες Σολομῶντος ΒΕΠΕΣ 16, 238).

Εἶναι φανερό, ὅτι οἱ πιστοί, ὡς τέκνα τῆς αὐτῆς μητέρας, ὡς συλληφθέντες σὲ αὐτὴ τὴν πνευματικὴ μήτρα, εἶναι μεταξύ τους ἀδελφοί. Συνδέονται μὲ κοινοὺς δεσμοὺς πνευματικῆς ἑνότητας καὶ συγγένειας κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο ὁ ὁποῖος διδάσκει ὅτι:

«Ἕνα σῶμα ἀποτελεῖτε ὅλοι καὶ ἕνα πνεῦμα σᾶς ἑνώνει, ὅπως καὶ μία εἶναι ἡ ἐλπίδα σας γιὰ τὴν ὁποία σᾶς κάλεσε ὁ Θεός. Ἕνας Κύριος ὑπάρχει, μία πίστη, ἕνα βάπτισμα. Ἕνας Θεὸς καὶ Πατέρας ὅλων, ποὺ κυριαρχεῖ σὲ ὅλους, ἐνεργεῖ μέσα ἀπὸ ὅλους καὶ κατοικεῖ σὲ ὅλους σας. Στὸν καθένα μας ὅμως δόθηκε χάρισμα σύμφωνα μὲ τὸ μέτρο ποὺ δωρίζει ὁ Χριστός»[22].

Ὅπως τὰ τέκνα μιᾶς φυσικῆς οἰκογένειας τὰ ἑνώνει ὁ πνευματικὸς σύνδεσμος τῆς φιλαδελφίας καὶ τῆς ἀγάπης, ἔτσι καὶ τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ τὰ συνδέει τὸ αὐτὸ πνεῦμα φιλαδελφίας ἑνότητας καὶ ἀγάπης. Γι'αὐτὸ ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τοὺς πιστούς:

«Σᾶς παρακαλῶ, λοιπόν, ἐγὼ ποὺ εἶμαι

22. *«Ἕν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ»* (πρὸς Ἐφεσίους δ΄ 4-7).

φυλακισμένος γιὰ τὸν Κύριο, νὰ ζεῖτε μὲ τρόπο ἀντάξιο Ἐκείνου ποὺ σᾶς κάλεσε στὴν νέα ζωή. Νὰ ζεῖτε μὲ ταπείνωση, πραότητα καὶ ὑπομονή· νὰ ἀνέχεστε μὲ ἀγάπη ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ προσπαθεῖτε νὰ διατηρεῖτε, μὲ τὴν εἰρήνη ποὺ σᾶς συνδέει μεταξύ σας, τὴν ἑνότητα ποὺ δίνει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ»[23].

Μὲ τὴν παραβολή γιὰ τὸν ἀνοικτίρμονα δοῦλο, ὁ Κύριος κατέκρινε τὰ ἀπάνθρωπα αἰσθήματα τοῦ πονηροῦ καὶ ἀχάριστου δούλου, καὶ διέταξε τοὺς ὑπηρέτες Του «νὰ πετάξουν τὸν ἄρχηστο δοῦλο ἔξω στὸ σκοτάδι. Ἐκεῖ θὰ κλαίει, καὶ θὰ τρίζει τὰ δόντια του»[24].

Οἱ ἀναλογίες τῆς παραβολῆς εἶναι ὄντως τραγικὲς ὅταν ἐφαρμόζονται στὴν πνευματικὴ κοινότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Κύριος δίδαξε ἔμπρακτα τὴν φιλανθρωπία. Κήρυξε τὴν ἀνοχὴ καὶ τὴν συμπάθειά Του. Ἔδωσε ἄφεση ἁμαρτιῶν στοὺς κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένους μὲ τὴν πρόσκλησή Του:

---

23. «*Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης*» (πρὸς Ἐφεσίους δ΄ 1-3).

24. «*Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων*» (πρβλ. Ματθαίου κε΄ 30).

«Ἐλᾶτε σὲ ἐμένα ὅλοι ὅσοι κοπιάζετε καὶ εἶστε φορτωμένοι καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ξεκουράσω»[25].

Ὅταν οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου δείχνουν μοχθηρία στὶς μεταξύ τους σχέσεις, τότε ἐκπίπτουν τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς τῆς Χάριτος, εἶναι ἀνάξιοι δοῦλοι τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, ἐμπαθεῖς καὶ μοχθηροὶ ὑβριστὲς τῆς ἀγαθοσύνης καὶ τῆς χρηστότητός Του.

Ἐγκράτεια

(παράδειγμα ὁ πάγκαλος Ἰωσήφ)

Τὸ παράδειγμα τοῦ παγκάλου Ἰωσήφ παραμένει ὡς φωτεινὸ πρότυπο ἁγνότητας, φωτεινὸς ὁδοδείκτης στὴν ἀγωνιστικὴ πορεία τῶν πιστῶν. Ἀλλὰ πρότυπο καὶ σύμβολο γιὰ τοὺς λίγους καὶ ἐκλεκτούς.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴ τῆς παρακοῆς τῶν Πρωτοπλάστων ἡ ἀπόλαυση τῆς ἡδονῆς τῶν αἰσθήσεων καὶ ἡ ἱκανοποίηση ὁρμῶν τοῦ ἐνστίκτου εἰσέβαλαν σὰν ἄγρια θηρία στὴν ἀνθρώπινη φύση ποὺ κατάπεσε καὶ κυριάρχησαν σὲ αὐτή. Ἀπὸ τὴν ἀνάφλεξη τοῦ αἰσθησιακοῦ βορβόρου ἡ φύση ὁλόκληρη πυροῦται ἔκτοτε καὶ ἀναφλέγεται. Ἡ ἀλόγιστη δουλεία τῆς σάρκας

25. «*Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς*» (Ματθαίου ια΄ 28).

ἐξαθλιώνει τὴν ὕπαρξη καὶ τὴν καταξευτιλίζει. Εἶναι δὲ τόση ἡ δύναμη καὶ ἡ ἐξουσία της ὥστε κυριάρχησε ἀδιάκριτα ἐπάνω σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν διάρκεια ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Στὴν Ἐκκλησία ὅμως τὸ κακὸ ποὺ συνέβηκε διορθώνεται καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὴν δύναμη τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ γεννετήσια ὁρμὴ εἶναι ἄξια, ὅταν εἶναι ἀπαλλαγμένη τῆς ἐφάμαρτης ἡδονῆς καὶ ἱκανοποιεῖται ἰσόρροπα καὶ νόμιμα μέσα στὸ πεδίο τῆς χάριτος τοῦ εὐλογημένου γάμου.

Ὁ Ἰωσήφ ὁ πάγκαλος δὲν ὑπέκυψε στὸν πειρασμὸ τῆς ἀπολαύσεως τῆς ἡδονῆς ἀπὸ ἄθεσμο σχέση. Γι' αὐτὸ προβάλλεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας γιὰ νὰ ἐνισχύονται οἱ πιστοί, ὅσοι τιμοῦν καὶ λατρεύουν τὸν Λυτρωτὴ καὶ Σωτήρα Χριστὸ μὲ τὴν ἁγνότητά τους, ὅσοι βιώνουν ἐσωτερικὰ τὸ λυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Σωτήρα, ὅσοι ἔχουν νοῦν Χριστοῦ, ὅπως λέει καὶ ἡ Γραφή, «τὶς σκέψεις τοῦ Κυρίου ποιὸς κατάλαβε γιὰ νὰ τοῦ γίνει σύμβουλος; Ἐμεῖς ὅμως οἱ πνευματικοὶ ἔχουμε τὸν νοῦ καὶ τὶς σκέψεις τοῦ Χριστοῦ»[26].

26. «*Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν*» (πρὸς Κορινθίους Α΄ β΄ 16).

Καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο κατοικεῖ στὶς καρδιὲς καὶ τὰ σώματά τους καὶ ὅσοι δέχονται στὸ σῶμα τους τὰ ἄχραντα καὶ θεῖα Μυστήρια καὶ δὲν τὸ κατασπιλώνουν, δὲν τὸ μολύνουν μὲ ἀθέμιτες ἡδονὲς ὑποδουλωμένοι στὰ ἀκάθαρτα πάθη τῆς φθορᾶς.

Εἶναι σαφὴς ἡ ἀποστολικὴ διδασκαλία ὅτι:

«Ἢ μήπως δὲν ξέρετε ὅτι ἄνθρωποι ἄδικοι δὲν θὰ ἔχουν θέση στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ; Μὴν ἔχετε αὐταπάτες· στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ ἔχουν θέση οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτρες, οὔτε μοιχοί, οὔτε θηλυπρεπεῖς, οὔτε ἀρσενοκοῖτες, οὔτε κλέφτες οὔτε πλεονέκτες, οὔτε μέθυσοι, οὔτε ὑβριστές, οὔτε ἅρπαγες»[27].

Μετάνοια

(Παράδειγμα ἡ Πόρνη - ὁ ἀπόστολος Πέτρος)

Μεγάλη ὄντως καὶ σωτήριος ἡ μετάνοια. Σηκώνει ἀπὸ τὴν πτώση τῆς ἁμαρτίας τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἀνυψώνει στὸν οὐρανό. Ἀνα-

27. «*Οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι*» (πρός Κορινθίους Α΄ στ΄ 9-10).

μοχλεύει τὸ βάθος τῆς ψυχῆς. Καθαρίζει τὴν καρδιά. Ζωογονεῖ τὴν συνείδηση. Ἀνακαινίζει τὴν φθαρεῖσα ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ὕπαρξη. Ἀποτρίβει τὴν ἐνοχή. Ἀφανίζει τοὺς ἠθικοὺς σπίλους. Καθαρίζει τὸν ρύπο ἀπὸ τὸν χιτώνα τῆς ψυχῆς. Εἶναι τὸ θεῖο καὶ μυστικὸ λουτρὸ τῆς ὑπάρξεως. Οἱ ζωηφόροι κρουνοί τῆς ἀνακαινίζουν τὴν φύση, ἐπαληθεύουν τὴν συνείδηση.

Ἡ θεία Χάρη ἀποκαθιστᾶ καὶ δικαιώνει μὲ τὴν μετάνοια τὸν ἁμαρτήσαντα καὶ ὁ ἄνθρωπος γίνεται καὶ πάλι υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὰ ἐνεργοῦνται ὅταν ἐκδηλώνεται πραγματικὴ καὶ ἀληθινὴ μετάνοια. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος συντρίβεται μπροστὰ στὸ μεγέθος τῆς παραβάσεως τοῦ ἁγίου θελήματος· ὅταν ἡ μετάνοια ἐκδηλώνεται ὡς ἀλλαγὴ νοῦ, διαθέσεως, φρονήματος, συμπεριφορᾶς· ὅταν εἶναι μῖσος κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ στερεὴ ἀπόφαση ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοὺς θανατηφόρους βρόγχους καὶ τὴν δυναστεία της· ὅταν εἶναι ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ πρόσκληση στὴν ἐπιθυμία τῆς σωτηρίας καὶ στὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀπείρου ἐλέους καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου.

Ἡ δικαίωση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ προσφερόμενη μὲ τὰ ἱερὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι κατάσταση στατική. Ἡ παρεχόμενη μὲ αὐτὰ θεία χάρη μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει τὸν ἄνθρωπο στὸν ἁγιασμό, μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ τὸν

ἐγκαταλείψει. Ἀμφότερα τὰ ἐνδεχόμενα αὐτὰ ὀφείλονται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο στὴν ἐλεύθερη συνέργεια τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν θεία Χάρη. Ὅπως δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ, ἐπικουρούμενος ἀπὸ τὴν θεία Χάρη, νὰ προχωρήσει στὴν τελείωσή του, ἔτσι μπορεῖ, ἀρνούμενος νὰ συμπράξει μὲ τὴν θεία Χάρη, νὰ ἐκπέσει ἀπὸ τὴν ἀποκτηθεῖσα κατάσταση τῆς δικαιώσεως.

Σὲ αὐτὸ τὸ δεύτερο ἐνδεχόμενο συντελοῦν ἡ ἀδυναμία τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καὶ ὁ ἔντονος πόλεμος τῆς ἁμαρτίας γιὰ τὰ πάθη.

Τὰ πάθη τραυματίζουν καὶ νεκρώνουν τὴν ψυχή. Ἡ μετάνοια θεραπεύει καὶ ζωογονεῖ τὴν ψυχὴ ποὺ πληγώθηκε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Ὁμολογία

(παράδειγμα ὁ Ληστής, ὁ Ἑκατόνταρχος)

Ὁ Ληστὴς ποὺ σταυρώθηκε μὲ τὸν Κύριό μας σώθηκε κατὰ τὴν ἀνεξερεύνητη βούληση τοῦ Δικαιοκρίτου Κυρίου μας, ἐπειδὴ ἐπιτίμησε τὸν ἄλλο Ληστή, ποὺ ἔβριζε τὸν Κύριό μας καὶ Τὸν χλεύαζε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους σταυρωτές Του, ποὺ δὲν πίστευαν στὴν θεότητά Του, ἀλλὰ ἐκεῖνος τὴν ὁμολόγησε καθὼς καὶ τὴν δική του ἁμαρτωλότητα.

Ἡ σωτηρία προϋποθέτει ἑπομένως τὴν σω-

τήριο ὁμολογία τῆς ἁμαρτωλότητάς μας, τὴν αἴτηση τοῦ ἐλέους καὶ τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διακήρυξη τῆς πίστεώς μας στὸν Λυτρωτὴ καὶ Σωτήρα μας.

Μὲ αὐτὴ τὴν προϋπόθεση παρέχεται ἡ σωτηρία, ὅπως διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Ἀλλὰ τί λέει (ἡ Γραφή); Κοντά σου εἶναι ὁ λόγος, στό στόμα σου καὶ στὴν καρδιά σου. Καί ἐννοεῖ τὸν λόγο τῆς πίστεως ποὺ κηρύττουμε. Ἂν ὁμολογήσεις μὲ τὸ στόμα σου πὼς ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Κύριος καὶ πιστέψεις μὲ τὴν καρδιά σου πὼς ὁ Θεὸς τὸν ἀνάστησε ἀπὸ τοὺς νεκρούς, θὰ βρεῖς τὴν σωτηρία. Πραγματικά, ὅποιος πιστεύει μὲ τὴν καρδιά του ὁδηγεῖται στὴν δικαίωση, καὶ ὅποιος ὁμολογεῖ μὲ τὸ στόμα ὁδηγεῖται στὴν σωτηρία. Ὅπως λέει καὶ ἡ Γραφή: Ὅποιος πιστεύει σὲ Αὐτόν δὲν θὰ ντροπιαστεῖ. Καὶ δὲν γίνεται καμία διάκριση ἂν εἶναι Ἰουδαίος ἢ ὄχι, γιατὶ ὁ ἴδιος εἶναι Κύριος γιὰ ὅλους, ποὺ σκορπᾶ πλούσια τὴν χάρη του σὲ ὅλους ὅσους τὸν ἐπικαλοῦνται. Γιατὶ ὁποιοσδήποτε ἐπικαλεστεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου θὰ σωθεῖ»[28].

28. *«Ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,*

Μὲ ὅσα προεκτέθηκαν ἀντιλαμβανόμαστε, ὅτι ὅλη ἡ πνευματικότητα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας ἕνα σκοπό ὑπηρετεῖ, νὰ ντύσει τὴν ψυχὴ μὲ τὴν λαμπρὴ στολὴ γιὰ νὰ εἰσέλθει στὴν χαρὰ τῆς αἰώνιας πανηγύρεως τοῦ ἀναστάντος Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Φιλανθρωπία

Ὁ πνευματικὸς ἀγώνας τοῦ πιστοῦ εἶναι διπλός, σωματικὸς καὶ πνευματικός, διότι μὲ τὴν νηστεία καὶ τὴν ἄσκηση συνδέεται ἀρρήκτως ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἐλεημοσύνη.

Κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δὲν πρέπει νὰ ἑορτάζουμε ἀπομονωμένοι, ἀδιάφοροι καὶ μὲ ἔχθρα, ἀλλὰ συμφιλιωμένοι μεταξύ μας νὰ μοιραζόμαστε τὴν χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀπόλαυση τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν ἀγαθῶν.

Θεωροῦμε εὔλογο νὰ ὑπενθυμίσουμε τὶς ὁδηγίες ποὺ ἔδωσε ὁ Θεὸς γιὰ τὸ πῶς θὰ ἐ-

---

σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται» (πρὸς Ρωμαίους ι΄ 8-13).

ὁρταζαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸ Πάσχα. Δὲν ἔπρεπε νὰ ἑορτάζει κανεὶς μόνος, ἀλλὰ νὰ ἑορτάζει μαζὶ μὲ τοὺς οἰκείους του καὶ νὰ μοιράζεται τὰ ἀγαθά του καὶ μὲ τοὺς ξένους.

«Καὶ θὰ εὐφρανθεῖς μὲ ὅλα τὰ ἀγαθά, ποὺ σοῦ ἔδωσε Κύριος ὁ Θεός σου, σύ καὶ ἡ οἰκογένιά σου καὶ ὁ Λευΐτης καὶ ὁ ξένος, ποὺ διαμένει μαζί σου»[29].

«Καὶ θὰ εὐφραίνεσαι κατὰ τὴν ἑορτή σου αὐτὴ (τῆς Σκηνοπηγίας) σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ κόρη σου, ὁ δοῦλος σου καὶ ἡ δούλη σου, καὶ ὁ Λευΐτης καὶ ὁ προσήλυτος, ποὺ μένει πλησίον σου καὶ συμπαθεῖ τὴν θρησκεία σου, καὶ ὁ ὀρφανὸς καὶ ἡ χήρα, ποὺ ζοῦν στὶς πόλεις σου»[30].

Ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ὁ Κύριος ταύτισε τὸ πρόσωπό Του μὲ τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς πεινασμένους, τοὺς διψῶντες, τοὺς φυλακισμένους, τοὺς ξένους, τοὺς γυμνούς. Στὰ πρόσωπα αὐτὰ διακονοῦμε τὸν Κύριό μας, ὁ Ὁποῖος

---

29. «*Καὶ εὐφρανθήσῃ ἐν πᾶσιν τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἔδωκέν σοι ὁ Θεός σου, καὶ ἡ οἰκία σου καὶ ὁ Λευΐτης καὶ ὁ προσήλυτος ὁ ἐν σοί*» (Δευτερονομίου κστ΄ 11).

30. «*Καὶ εὐφρανθήσῃ ἐν τῇ ἑορτῇ σου, σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου καὶ ὁ Λευΐτης καὶ ὁ προσήλυτος καὶ ὁ ὀρφανὸς καὶ ἡ χήρα ἡ οὖσα ἐν ταῖς πόλεσί σου*» (Δευτερονομίου ιστ΄ 14).

«δὲν ἦρθε γιὰ νὰ Τὸν ὑπηρετήσουν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπηρετήσει καὶ νὰ προσφέρει τὴν ζωή Του λύτρο γιὰ ὅλους»[31].

3. Οἱ ἑορτὲς βιώνονται

Γιὰ τοὺς πιστοὺς οἱ ἑορτὲς δὲν εἶναι ἀνάμνηση γεγονότων. Τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῶν ἑορτῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεπῶς καὶ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας καὶ τοῦ Πάσχα εἶναι ἡ ἔννοια «συμμετοχῆς».

Οἱ πιστοὶ συμμετέχουν στὰ γεγονότα, ποὺ ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία μὲ συγκεκριμένο τρόπο. Ἔτσι κατανοοῦνται οἱ προτροπὲς τῶν ὕμνων:

«Ἐμπρὸς λοιπὸν καὶ ἐμεῖς, ἀφοῦ καθαρίσουμε τὶς διάνοιές μας (ἀπὸ κάθε κακὴ σκέψη) ἂς βαδίσουμε μὲ Αὐτὸν καὶ ἂς σταυρωθοῦμε μαζί Του καὶ γιὰ χάρη Του ἂς νεκρώσουμε τὸν ἑαυτό μας ὡς πρὸς τὶς ἡδονὲς τοῦ βίου»[32].

---

31. «*Οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν*» (Ματθαίου κ΄ 28).

32. «*Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς, κεκαθαρμέναις διανοίαις, συμπορευθῶμεν αὐτῷ καὶ συσταυρωθῶμεν, καὶ νεκρωθῶμεν δι᾽ αὐτὸν, ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς*». (Στιχηρὸ τῶν αἴνων τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Δευτέρας).

«Ἂς καθαρίσουμε τὶς αἰσθήσεις μας (καὶ μάλιστα τὴν ὅραση καὶ τὴν ἀκοή) καὶ τότε ὄχι μόνο θὰ (μπορέσουμε νά) δοῦμε τὸν Χριστό, ποὺ ἀπαστράφτει μέσα στὸ ἐκτυφλωτικὸ καὶ ἀπλησίαστο φῶς τῆς Ἀναστάσεως, ἀλλὰ θὰ ἀκούσουμε σαφῶς Αὐτὸν νὰ μᾶς λέει (ὅπως καί στὶς μυροφόρους) τὸ «*χαίρετε*», ἐνῶ ἐμεῖς θὰ ψάλλουμε (πρὸς δόξαν αὐτοῦ) ἐπινίκιο ὕμνο»[33].

Οἱ ἑορτὲς ἀποτελοῦν ἀφορμὴ συντριβῆς, μετάνοιας καὶ πνευματικοῦ ἀγώνα γιὰ τοὺς πιστούς, ὅπως μὲ λυρισμὸ ἐξομολογοῦνται καὶ δέονται μὲ τοὺς ὕμνους:

«Τὴν αἴθουσα τῶν γάμων Σου, Σωτήρα μου, τὴν βλέπω στολισμένη καὶ ἕτοιμη νὰ δεχθεῖ τοὺς καλεσμένους· ἀλλὰ ἐγὼ (ἀλλοίμονο) δὲν ἔχω κατάλληλη ἐνδυμασία γιὰ νὰ εἰσέλθω σὲ αὐτή. Κύριε, Σὺ ποὺ χορηγεῖς τὸ φῶς κάμε λαμπρὴ καὶ φωτεινὴ τὴν στολὴ τῆς ψυχῆς μου καὶ σῶσε με»[34].

---

33. «*Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς ἀναστάσεως, Χριστὸν ἐξαστράπτοντα καὶ χαίρετε φάσκοντα, τρανῶς ἀκουσόμεθα ἐπινίκιον ᾄδοντες*» (α΄ τροπάριο τῆς α΄ ᾠδῆς τοῦ κανόνα τοῦ Πάσχα).

34. «*Τὸν νυμφῶνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ. λάμπρυνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς. φωτοδότα καὶ σῶσόν με*» (Ἐξαποστειλάριο τῶν Ὀρθρων Μεγάλης Δευτέρας, Μεγάλης Τρίτης καὶ Μεγάλης Τετάρτης).

«Ἀδελφοί μου, ἂς ἀγαπήσουμε τὸν Νυμφίο Χριστὸ καὶ τὶς λαμπάδες τῶν ψυχῶν μας ἂς ἑτοιμάσουμε (πρὸς ποριὸπάντησή Του· θὰ ἑτοιμάσουμε δὲ τὶς λαμπάδες μας) μὲ τὸ νὰ ἀκτινοβολοῦμε ἀπὸ τὴν λάμψη τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως· (αὐτὸ ἂς γίνει,) γιὰ νὰ εἴμαστε ἕτοιμοι, ὅπως οἱ πέντε φρόνιμες παρθένες τῆς παραβολῆς τοῦ Κυρίου, νὰ εἰσέλθουμε μαζὶ μὲ Αὐτὸν στοὺς γάμους τοὺς πνευματικούς (τῆς αἰώνιας ἑνώσεώς μας μὲ τὴν Κύριο). Διότι ὁ Νυμφίος, ὡς Θεὸς ποὺ εἶναι θὰ προσφέρει σὲ ὅλους (τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετους) τὸ ἀμάραντο στεφάνι (τὴν δόξα τῆς οὐράνιας Βασιλείας)»[35].

«Ἐμπρός, πιστοί, ἂς καλλιεργήσουμε, ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν Κύριο, μὲ προθυμία τὰ χαρίσματα ποὺ λάβαμε (ἀπὸ Ἐκεῖνον), διότι Αὐτὸς μοιράζει στοὺς δούλους Του τὸν πλοῦτο τῶν χαρισμάτων Του, καὶ καθένας μας ἂς προσπαθήσουμε νὰ πολλαπλασιάσουμε καὶ νὰ αὐξήσουμε τὰ δῶρα ποὺ μᾶς χάρισε. Ὁ

35. «*Τὸν Νυμφίον ἀδελφοὶ ἀγαπήσωμεν, τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν εὐτρεπίσωμεν, ἐν ἀρεταῖς ἐκλάμποντες καὶ πίστει ὀρθῇ, ἵνα ὡς αἱ φρόνιμοι, τοῦ Κυρίου παρθένοι, ἕτοιμοι εἰσέλθωμεν, σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς γάμους· ὁ γὰρ Νυμφίος δῶρον ὡς Θεός, πᾶσι παρέχει τὸν ἄφθαρτον στέφανον*» (Κάθισμα τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Τρίτης).

ἕνας ἂς μεταδώσει σοφία (ποὺ ἐκδηλώνεται) μὲ πράξεις ἐνάρετες, ὁ ἄλλος δὲ ἂς προσφέρει ὑπηρεσίες λαμπρὲς στὸ κοινωνικὸ σύνολο· ἐκεῖνος ποὺ γνώρισε τὴν χριστιανικὴ πίστη, ἂς τὴν μεταδίδει, μὲ τὴν διδασκαλία τοῦ θείου λόγου, σὲ ἐκεῖνον ποὺ βρίσκεται σὲ ἄγνοια, καὶ ἄλλος ἂς σκορπίσει τὸν πλοῦτο του, τὸν ὑλικό, στοὺς φτωχούς. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, ὅ,τι χάρισμα λάβαμε, ὡς δάνειο ἀπὸ τὸν Θεό, ἂς τὸ αὐξήσουμε, γιὰ νὰ ἀξιωθοῦμε, ἐπειδὴ φανήκαμε ἄξιοι ἐμπιστοσύνης διαχειριστὲς τῶν θείων χαρισμάτων, νὰ ἀπολαύσουμε τὴν χαρὰ ποὺ δίνει ὁ Κυρίαρχος Θεός. Ναί, αὐτὴ τὴν χαρὰ ἀξίωσέ μας νὰ ἀπολαύσουμε, Χριστὲ ὁ Θεός, ὡς φιλάνθρωπος ποὺ εἶσαι»[36].

Ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μᾶς ὑποδεικνύει τὸν ἀγώνα μας αὐτὲς τὶς ἡμέρες:

---

36. «*Δεῦτε πιστοί, ἐπεργασώμεθα προθύμως τῷ Δεσπότῃ· νέμει γὰρ τοῖς δούλοις τὸν πλοῦτον, καὶ ἀναλόγως ἕκαστος, πολυπλασιάσωμεν, τὸ τῆς χάριτος τάλαντον· ὁ μὲν σοφίαν κομιείτω, δι' ἔργων ἀγαθῶν· ὁ δὲ λειτουργίαν λαμπρότητος ἐπιτελείσθω· κοινωνείτω δὲ τοῦ λόγου, πιστὸς τῷ ἀμυήτῳ· καὶ σκορπιζέτω τὸν πλοῦτον, πένησιν ἄλλος· οὕτω γὰρ τὸ δάνειον πολυπλασιάσομεν, καὶ ὡς οἰκονόμοι πιστοὶ τῆς χάριτος, δεσποτικῆς χαρᾶς ἀξιωθῶμεν· αὐτῆς ἡμᾶς καταξίωσον Χριστὲ ὁ Θεός, ὡς φιλάνθρωπος*» (Τροπάριο τῶν ἀποστίχων τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Τρίτης).

«Ἀφοῦ, πιστοί, προσκολληθοῦμε στὸν Κύριο, ποὺ πάντα σπεύδει νὰ πάθει (γιὰ μᾶς) ἂς εἴμαστε (γίνουμε) ἕτοιμοι νὰ δεχθοῦμε, περιπαίγματα, πτυσίματα, χλευασμούς (εἰρωνεῖες) ὥστε μὲ τὰ ἄχραντα Πάθη Του νὰ δοξασθοῦμε μαζὶ μὲ τὸν Κύριο»[37].

«Ἀφοῦ στολίσαμε τὴν ζωή μας μὲ σωφροσύνη καὶ μὲ φρόνηση, ἀφοῦ φυλάξαμε τὴν πίστη, θὰ πάρουμε τρόπους δικαιοσύνης, ὥστε ἀκολουθοῦντες τόν Κύριο μὲ ἀνδρεία, νὰ σταυρωθοῦμε μαζί Του»[38].

Οἱ πιστοὶ ἀντιλαμβάνονται, ἀναγνωρίζουν καὶ ὁμολογοῦν, ὅτι οἱ ἑορτὲς ἀναφέρονται προσωπικὰ σὲ αὐτοὺς καὶ δὲν ἀφοροῦν σὲ κάποιους τρίτους. Αὐτὴ ἡ προσωπικὴ ἀναφορὰ τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἀναγνωσμάτων τονίζουν τὴν ἔννοια τῆς συμμετοχῆς.

«Σταυρώθηκες γιὰ ἐμένα, γιὰ νὰ γίνεις

37. «*Κολληθέντες τῷ Κυρίῳ, πάντα σπεύδοντι παθεῖν, ἕτοιμοι γενώμεθα, πρὸς ἐμπαιγμόν, πρὸς ἐμπτυσμούς, πρὸς χλεύην, ὅπως τοῖς ἀχράντοις αὐτοῦ Πάθεσι, συνδοξασθῶμεν πιστοί*» (Τροπάριο τῆς α΄ ὠδῆς τοῦ Τριωδίου τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων στὸ Ἀπόδειπνο).

38. «*Σωφροσύνῃ, κοσμήσαντες τὸν βίον, καὶ φρονήσει, φυλάξαντες τὴν πίστιν, δικαιοσύνης τρόπους πορισώμεθα, ἵνα ἐν ἀνδρείᾳ, συνακολουθοῦντες, Χριστῷ συσταυρωθῶμεν*» (Τροπάριο τῆς η΄ ὠδῆς τοῦ Τριωδίου τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων στὸ Ἀπόδειπνο).

πηγὴ ποὺ προσφέρει σὲ ἐμένα τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μου· τρύπηθηκες στὴν πλευρά, γιὰ νὰ ἀναβλύσεις σὲ ἐμένα ἀφθονία ζωῆς· μὲ καρφιὰ ἔχεις στερεωθεῖ στὸν Σταυρό, γιὰ νὰ βεβαιωθῶ ἐγώ, ἀναλογιζόμενος τὸ βάθος τῶν Παθημάτων Σου, γιὰ τὸ ὕψος τῆς δυνάμεώς Σου καὶ νά κραυγάζω σὲ Ἐσένα: Ὦ Χριστέ, χορηγὲ τῆς ζωῆς, δόξα καὶ στὸν Σταυρό Σου, Σῶτερ, καὶ στὸ Πάθος Σου»[39].

«Κάθε μέλος τοῦ ἁγίου Σώματός Σου, Κύριε, ὑπέστη ἐξευτελισμοὺς γιὰ χάρη μας. Ἡ κεφαλὴ μὲ τὸ ἀκάνθινο στεφάνι, τὸ πρόσωπο μὲ τοὺς ἐμπτυσμούς, οἱ σιαγόνες μὲ τὰ ραπίσματα, τὸ στόμα μὲ χολή, ποὺ εἶχε ἀναμειχθεῖ μὲ ξύδι καὶ Σοῦ δόθηκε νὰ τήν γευθεῖς, τὰ ὦτα Σου μὲ τὶς ἀσεβεῖς βλασφημίες, τὰ νῶτα μὲ τὸ μαστίγωμα καὶ τὸ χέρι Σου μὲ τὸ καλάμι (ποὺ Σοῦ ἔδωσαν εἰρωνικὰ σὰν βασιλικὸ σκῆπτρο)· Ἡ ἔκταση ὅλου τοῦ Σώματος ἐξευτελίσθηκε διὰ τῆς ἁπλώσεως ἐπάνω στὸν Σταυρό, τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια μὲ τὰ καρφιά (μὲ τὰ ὁποῖα

39. *«Ἐσταυρώθης δι' ἐμέ, ἵνα ἐμοὶ πηγάσῃς τὴν ἄφεσιν· ἐκεντήθης τὴν πλευράν, ἵνα κρουνοὺς ζωῆς ἀναβλύσῃς μοι· τοῖς ἥλοις προσήλωσαι, ἵνα ἐγὼ τῷ βάθει τῶν παθημάτων σου, τὸ ὕψος τοῦ κράτους σου, πιστούμενος κράζω σοι ζωοδότα Χριστέ· Δόξα καὶ τῷ Σταυρῷ Σῶτερ και τῷ Πάθει σου»* (Τροπάριο ἀπὸ τοὺς Μακαρισμοὺς τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς).

ἔγινε ἡ στερέωση στὸν Σταυρό) καὶ ἡ πλευρὰ μὲ τὴν λόγχη (μὲ τὴν ὁποία τρυπήθηκε). Παντοδύναμε Σωτήρ, Σὺ ποὺ ἔπαθες γιὰ μᾶς καί (μὲ τό Πάθος Σου) μᾶς ἐλευθέρωσες ἀπὸ τὰ πάθη μας, Σὺ ποὺ ταπεινώθηκες καὶ κατέβηκες πρὸς ἐμᾶς ἀπὸ ἀγάπη καὶ μᾶς ἀνύψωσες (μέχρι τῆς Βασιλείας Σου), ἐλέησέ μας»[40].

«Μᾶς ἐξαγόρασες (Κύριε) ἀπὸ τὴν κατάρα τοῦ νόμου μὲ τὸ Τίμιο Αἷμα Σου· μὲ τὸ νὰ καρφωθεῖς ἐπάνω στὸν Σταυρὸ καὶ νὰ τρυπηθεῖς μὲ τὴν λόγχη, χάρισες (ἀνέβλυσες) τὴν ἀθανασία στοὺς ἀνθρώπους· Δόξα, λοιπόν, ἀνήκει σὲ Σένα, τὸν Σωτήρα μας»[41].

---

40. «*Ἕκαστον μέλος τῆς ἁγίας σου σαρκός, ἀτιμίαν δι᾽ ἡμᾶς ὑπέμεινε· τὰς ἀκάνθας ἡ κεφαλή· ἡ ὄψις τὰ ἐμπτύσματα· αἱ σιαγόνες τὰ ῥαπίσματα· τὸ στόμα τὴν ἐν ὄξει κερασθεῖσαν χολὴν τῇ γεύσει· τὰ ὦτα τὰς δυσσεβεῖς βλασφημίας· ὁ νῶτος τὴν φραγγέλωσιν, καὶ ἡ χεὶρ τὸν κάλαμο· αἱ τοῦ ὅλου σώματος ἐκτάσεις ἐν τῷ σταυρῷ· τὰ ἄρθρα τοὺς ἥλους· καὶ ἡ πλευρὰ τὴν λόγχην· ὁ παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ παθῶν ἐλευθερώσας ἡμᾶς· ὁ συγκαταβὰς ὑμῖν φλανθρωπίᾳ, καὶ ἀνυψώσας ἡμᾶς, παντοδύναμε Σωτήρ, ἐλέησον ἡμᾶς*» (Τροπάριο τῶν αἴνων τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς).

41. «*Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, τῷ τιμίῳ σου αἵματι· τῷ σταυρῷ προσηλωθεὶς καὶ τῇ λόγχῃ κεντηθείς, τὴν ἀθανασίαν ἐπήγασας ἀνθρώποις· Σωτὴρ ἡμῶν δόξα σοι*» (Ἀπολυτίκιο τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς).

Στὶς ἑορτὲς ἑνωνόμαστε μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, συμμετέχουμε στὴν ζωὴ τοῦ Ἐνδόξου Κυρίου καὶ στὴν ἐπουράνια βασιλεία Του μὲ ἕνα τρόπο μυστικό, ποὺ εἶναι ἐνέργεια τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

«Ὦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, παράλαβέ με σήμερα ὡς συνδαιτυμόνα στὸν Μυστικό Σου Δεῖπνο (δηλαδὴ στὸ Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας)· διότι δὲν πρόκειται νὰ ἀποκαλύψω στοὺς ἐχθρούς Σου τὸ Μυστήριο, οὔτε νὰ Σοῦ δώσω (προδοτικό) φίλημα, ὅπως ὁ Ἰούδας. ἀλλὰ καθὼς ὁ (μετανοήσας) ληστὴς Σὲ ἀναγνωρίζω (ὡς Βασιλέα) καὶ Σὲ ἱκετεύω: Θυμήσου με, Κύριε, ὅταν ἔρθεις μὲ τὴν δόξα τῆς Βασιλείας Σου»[42].

«Ὦ Χριστέ, χθὲς συνθαπτόμουν καὶ ἐγὼ μαζί σου· σήμερα δέ, ποὺ ἀναστήθηκες, ἀναστήθηκα καὶ ἐγὼ μαζί Σου· χθὲς ἀνέβαινα καὶ ἐγὼ μαζί Σου στὸν Σταυρό· (γιὰ αὐτὸ λοιπόν) Σὺ ὁ ἴδιος, Σωτήρ μου, δόξασέ με μαζί Σου στὴν Βασιλεία Σου»[43].

---

42. «*Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ, σήμερον Υἱὲ Θεοῦ, κοινωνόν με παράλαβε· οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου τὸ Μυστήριον εἴπω, οὔ φίλημά σοι δώσω, καθάπερ ὁ Ἰούδας· ἀλλ᾽ ὡς ὁ Ληστὴς ὁμολογῶ σοι· Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου*» (Τροπάριο ἀντὶ Χειρουβικοῦ στὴν θεία Λειτουργία τῆς Μεγάλης Πέμπτης).

43. «Χθὲς συνεθαπτόμην σοι Χριστέ, συνεγείρο-

«Ἐλᾶτε, (πιστοὶ χριστιανοί) νὰ μεταλάβουμε, κατὰ τὴν ἐπίσημο αὐτὴ ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως, ποὺ εἶναι συγχρόνως καὶ ἡμέρα τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸ νέο προϊὸν τῆς ἀμπέλου (ἀπὸ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ), τὸ ὁποῖο εἶναι θεία εὐφροσύνη, καὶ ἂς ὑμνοῦμε Αὐτὸν ὡς Θεὸ στοὺς αἰῶνες»[44].

Στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τῆς θείας Λατρείας συναντῶνται καὶ πανηγυρίζουν ὁ ὁρατὸς καὶ ὁ ἀόρατος κόσμος, τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ οὐράνια, ὁ Δημιουργὸς καὶ τὰ δημιουργήματα, ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Σὲ αὐτὴ τὴν πανήγυρι τῆς οἰκουμένης προσκαλοῦνται ὅλα τὰ δημιουργήματα στὸν ὕμνο τῶν Ἁγίων Τριῶν Παίδων, ποὺ ψάλλεται στὴν Θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου (Δανιὴλ γ΄) καὶ στὸν πασχάλιο κανόνα:

«Οἱ Ἄγγελοι στοὺς οὐρανοὺς ἂς εὐφραίνονται κατὰ τρόπο ἀντάξιο (πρὸς τὸ μεγάλο γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ) καὶ οἱ

μαι σήμερον ἀναστάντι σοι. συνεσταυρούμην σοι χθές. αὐτός με συνδόξασον, Σωτὴρ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (β΄ τροπάριο τῆς γ΄ ὠδῆς τοῦ Κανόνα τοῦ Πάσχα).

44. «*Δεῦτε τοῦ καινοῦ, τῆς ἀμπέλου γεννήματος, τῆς θείας εὐφροσύνης, ἐν τῇ εὐσήμῳ ἡμέρᾳ τῆς ἐγέρσεως, βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν ὑμνοῦντες, αὐτὸν ὡς Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας*» (α΄ τροπάριο τῆς η΄ ὠδῆς τοῦ Κανόνα τοῦ Πάσχα).

ἐπὶ γῆς ἄνθρωποι ἂς σκιρτοῦν ἀπὸ ἀγαλλίαση· ὅλος ὁ κόσμος, καὶ ὁ ὁρατὸς (οἱ ἄνθρωποι) καὶ ὁ ἀόρατος (οἱ Ἄγγελοι), ἂς πανηγυρίζουν, διότι ὁ Χριστός, ποὺ εἶναι ἡ συνεχὴς καὶ ἀτελεύτητη χαρά, ἔχει ἀναστηθεῖ (ἀπὸ τὸν τάφο)»[45].

Σὲ αὐτὴ τὴν σύνοδο σπεύδουν καὶ οἱ πιστοί. Ἡ συνάντηση αὐτὴ εἶναι πραγματική· δημιουργεῖται «*ἐν Χριστῷ*»· ὁλοκληρώνεται καὶ φανερώνεται στὴν Θεία Εὐχαριστία.

Ὅπως οἱ Ἰσραηλίτες συγκεντρώνονταν γύρω ἀπὸ τὸν Ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ συγκροτοῦσαν τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ἔτσι καὶ οἱ διασκορπισμένοι καὶ διασπασμένοι ἀπὸ τὰ πάθη ἄνθρωποι συνέρχονται στὸ Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, γιὰ νὰ συγκροτήσουν τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ πιστοὶ ἑορτάζουν συναγμένοι ὡς ἀδελφοί, γύρω ἀπὸ τὸν σταυρωθέντα καὶ ἀναστάντα Κύριό τους, γιὰ νὰ τραφοῦν πνευματικὰ καὶ νὰ ζήσουν στὴν αἰώνια ζωή.

---

45. «*Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω ἑορταζέτω δὲ κόσμος ὁρατὸς ἅπας καὶ ἀόρατος· Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται εὐφροσύνη αἰώνιος*» (β΄ τροπάριο τῆς α΄ ὠδῆς τοῦ Κανόνα τοῦ Πάσχα).

Β΄. Το θειο Παθος

Ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας στηρίζεται στὰ ἱερὰ κείμενα τῆς ἁγίας Γραφῆς. Διαμόρφωσε τοὺς ὕμνους τῶν ἡμερῶν γιὰ νὰ μᾶς διδάξει, γιὰ τό Πάθος καὶ τὸν Θάνατο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι:

1. Φανερώθηκε τὸ θεῖο μεγαλεῖο

Τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριτοῦ ἀποδεικνύει καὶ φανερώνει τὸ μεγαλεῖο τῆς θεότητας τοῦ Παθόντος Κυρίου μας.

Οἱ ἄνθρωποι καταδίκασαν τὸν Χριστὸ καὶ Τὸν τιμώρησαν ἄδικα. Μεγαλειώδης ὅμως ἦταν ἡ δίκαια καταδίκη τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ φρονήματος τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸν Χριστό.

Ἡ ἀνθρώπινη ἀθλιότητα, ποὺ φανερώθηκε στὸ Πάθος τοῦ Κυρίου, συνδυάζεται μὲ τὴν μεγαλειώδη καταδίκη τοῦ ἁμαρτωλοῦ φρονήματος ἀπὸ τὸν Χριστό, ὥστε ἡ ἀνθρώπινη ἀθλιότητα καὶ τὸ θεῖο μεγαλεῖο νὰ ἐκδηλωθοῦν ἀλληλένδετα. Τὸ θεῖο μεγαλεῖο γίνεται μεγαλειωδέστερο ὅταν ἐκδηλώνεται ἡ ἀνθρώπινη ἀθλιότητα καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἀθλιότητα φανερώνεται ἀθλιώτερη, ὅταν ἀκτινοβολεῖ τὸ θεῖο μεγαλεῖο.

2. Ὁ Κύριος δέχθηκε νὰ ὑποστεῖ τὸ Πάθος καὶ τὸν Θάνατο μὲ τὴν θέλησή Του

Τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου καὶ ὁ Θάνατός Του ἦταν ἑκούσια. Ὁ Κύριος μὲ τὴν θέλησή Του παραδόθηκε στοὺς ἐχθρούς Του. Δὲν ἦταν τιμωρία. Δὲν ἦταν ἀδυναμία. Ὁ Ἴδιος εἶπε:

«Γι' αὐτὸ ὁ Πατέρας μὲ ἀγαπάει, γιατὶ ἐγὼ θυσιάζω τὴν ζωή μου, ὥστε νὰ τὴν ξαναπάρω. Κανεὶς δὲν μοῦ τὴν παίρνει, ἀλλά ἐγώ ἀπό μόνος μου τὴν προσφέρω. Ἀπὸ ἐμένα ἐξαρτᾶται νὰ τὴν προσφέρω καὶ ἀπὸ μένα ἐξαρτᾶται νὰ τὴν ξαναπάρω. Αὐτὴν τὴν ἐντολὴ ἔλαβα ἀπὸ τὸν Πατέρα μου»[46].

46. «*Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτὴν, οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ·*

Τὸ ἐκούσιο τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου δηλώνεται καὶ ἀπὸ τὴν συζήτηση τοῦ Κυρίου μὲ τὸν Πέτρο στὴν Καισάρεια τοῦ Φιλίππου:

«Ἀπὸ τότε ἄρχισε ὁ Ἰησοῦς νὰ φανερώνει στοὺς μαθητές του πὼς πρέπει νὰ πάει στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ πάθει πολλὰ ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ νὰ θανατωθεῖ καὶ νὰ ἀναστηθεῖ τὴν τρίτη ἡμέρα. Ὁ Πέτρος τὸν πῆρε κατὰ μέρος καὶ ἄρχισε νὰ τὸν μαλώνει καὶ νὰ τοῦ λέει· Θεὸς φυλάξοι, Κύριε! Νὰ μὴν σοῦ συμβεῖ αὐτό! Τότε ὁ Ἰησοῦς γύρισε καὶ τοῦ εἶπε· Φύγε ἀπὸ μπροστά μου σατανά· Ἐσὺ μοῦ γίνεσαι ἐμπόδιο, γιατὶ δὲν σκέφτεσαι ὅπως θέλει ὁ Θεός, ἀλλὰ ὅπως θέλουν οἱ ἄνθρωποι»[47].

καὶ ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτὴν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου» (Ἰωάννου ι΄ 17-18).

47. «*Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· ἵλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων*» (Ματθαίου ιστ΄ 21-23).

Αὐτὸ κηρύττει προφητικὰ καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας:

«Αὐτὸς φέρνει ἐπάνω Του τὸ φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ πονάει γιὰ ἐμᾶς καὶ ἐμεῖς νομίσαμε πλανώμενοι, ὅτι Αὐτὸς πονάει καὶ κτυπήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ὑποφέρει κακά, τιμωρούμενος γιὰ τὶς δικές Του ἁμαρτίες. Αὐτὸς ὅμως τραυματίσθηκε γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες καὶ ταλαιπωρήθηκε γιὰ τὶς ἀνομίες μας. Παιδευτικὴ τιμωρία γιὰ τὴν δική μας εἰρήνη ἔπεσε σὲ Αὐτόν. Μὲ τὴν πληγή Του θεραπευτήκαμε ἐμεῖς. Ὅλοι σὰν πρόβατα πλανηθήκαμε· κάθε ἄνθρωπος στὸν δρόμο ποὺ βάδιζε, καὶ κατὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ζοῦσε, πλανήθηκε. Καὶ ὁ Κύριος παρέδωσε τὸν ἑαυτό Του σὲ παθήματα καὶ θάνατο γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας. Καὶ Αὐτὸς ἐνῶ τόσες κακώσεις ὑφίσταται, δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα Του γιὰ νὰ παραπονεθεῖ· σὰν πρόβατο ὁδηγήθηκε στὴν σφαγή, χωρὶς νὰ προβάλει κάποια ἀντίσταση, καὶ σὰν ἀρνὶ ἄφωνο ἀπέναντι ἐκείνου ποὺ τὸ κουρεύει, ἔτσι δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα Του. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ταπεινώσεώς Του ὑψώθηκε ἡ δικαιοσύνη Του. Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀνακαλύψει τὴν καταγωγή Του; Αὐτὸς πέθανε καὶ ἡ ζωή Του ἀφαιρέθηκε ἀπὸ τὴν γῆ. Ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων ὁδηγήθηκε σὲ θάνατο. Ὡς ἀντάλλαγμα καὶ ἐκδίκηση τῆς

ταφῆς Του θὰ παραδοθοῦν οἱ πονηροὶ καὶ τὸν θάνατο Αὐτοῦ θὰ πληρώσουν οἱ πλούσιοι. Ὁ δοῦλος μου Αὐτὸς καμία ἁμαρτία δὲν ἔκανε οὔτε κάποιος δόλος ἀκούσθηκε νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ χείλη Του. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος θὰ καθαρίσει Αὐτὸν ἀπὸ τὸν ἐξευτελισμὸ τῶν παθημάτων Του. Ὅταν παραδώσετε, ὦ ἄνθρωποι, Αὐτὸν σὲ θάνατο, ἡ προσφορὰ αὐτὴ θὰ γίνει ἐξιλαστήριος θυσία καὶ θὰ δεῖτε μὲ θαυμασμὸ ψυχῆς τὴν γενεά Του ἀτελεύτητη. Ὁ Κύριος ἐπιθυμεῖ νὰ ἀφαιρέσει τὸν πόνο τῆς ψυχῆς Του δεικνύοντας σὲ αὐτὸν φῶς καὶ χορηγώντας σὲ αὐτὸν κράτος συνέσεως, δικαιώνοντας τὸν δίκαιο τοῦτο δοῦλο Του, διότι καλῶς ἐργάσθηκε γιὰ πολλούς, τὶς ἁμαρτίες τῶν ὁποίων ὁ ἴδιος θὰ ἀφαιρέσει. Ὁ δοῦλος Αὐτὸς τοῦ Κυρίου θὰ κερδίσει πολλοὺς καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰσχυροὺς ἀνθρώπους θὰ λάβει λάφυρα, διότι παρέδωσε τὴν ζωή Του σὲ τέτοιο θάνατο, ὥστε θεωρήθηκε ὡς ἕνας παράνομος ἄνθρωπος. Αὐτὸς γιὰ τὶς ἁμαρτίες τῶν πολλῶν πρόσφερε αὐτὴ τὴν θυσία καὶ γιὰ τὶς ἁμαρτίες αὐτῶν παραδόθηκε σὲ θάνατο»[48].

48. «*Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ Θεοῦ καὶ ἐν κακώσει. Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκι-*

3. Ὁ Κύριος ἦταν ἀναμάρτητος

✯ Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς διέσωσε στὸ Εὐαγγέλιό του τὸν διάλογο, ὁ ὁποῖος διεξήχθηκε μεταξὺ τοῦ σταυρωθέντος Κυρίου μας καὶ τῶν δύο συσταυρωθέντων ληστῶν. Ὁ στὰ δεξιὰ ληστὴς ἐπιτίμησε τὸν στὰ ἀριστερὰ ληστή, ποὺ ἐνέπαιξε τὸν Κύριο, ὁμολογήσας,

---

σται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν· τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν, ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη. καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἦχθη εἰς θάνατον. Καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Καὶ Κύριος βούλεται καθαρίσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς πληγῆς. Ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρμα μακρόβιον· καὶ βούλεται Κύριος ἀφελεῖν· ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐτῷ φῶς καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶσαι δίκαιον εὖ δουλεύοντα πολλοῖς, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει. Διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῦλα, ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη· καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη» (Ἡσαΐου νγ΄ 4-12).

ὅτι ὁ Χριστὸς τιμωρήθηκε ἄδικα, διότι «Αὐτὸς δὲν ἔκανε κανένα κακό»[49].

Ἔτσι τὸ Πάθος καὶ ὁ Θάνατος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦταν ἄδικος, ὅπως χαρακτηριστικὰ διδάσκει ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν ὑμνολογία Της «*ἀδίκῳ δίκῃ τοῦ δικαίου κατακριθέντος*»[50]. Τὸ ἀναμάρτητο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ βασικὴ πίστη τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, ποὺ ἔχει σωτηριολογικὲς καὶ ἀνθρωπολογικὲς διαστάσεις. Τὸ διακηρύσσει ἡ Ἁγία Γραφή, ὁ Ἴδιος ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ τὸ ἀποδέχονται οἱ πιστοί.

✯ Ὁ Ἴδιος ὁ Κύριός μας ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐνώπιον τῶν ἀπιστούντων Ἰουδαίων, ρώτησε μὲ παρρησία «ποιὸς ἀπὸ σᾶς μπορεῖ νὰ ἀποδείξει πὼς ἔκανα κάποια ἁμαρτία;»[51]. Καὶ κανεὶς δὲν τόλμησε νὰ Τὸν ἐλέγξει, ὡς ἁμαρτωλό, διότι δὲν ἦταν.

✯ Ὁ ἀπόστολος Πέτρος, ἕνας ἀπὸ τοὺς αὐτόπτες καὶ αὐτήκοες μάρτυρες τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαρτυρεῖ καὶ βεβαιοῖ, ὅτι

49. «*Οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε*» (Λουκ. κγ΄ 41).

50. Δοξαστικὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῶν στιχηρῶν.

51. «*Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;*» (Ἰωάννου η΄ 46).

ὁ Ἰησοῦς Χριστός «ἁμαρτία δὲν ἔκανε καὶ δόλος στὸ στόμα του δὲν βρέθηκε»[52].

✯ Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ἐπίσης ὁμολογεῖ «καὶ ὁ Λόγος ἔγινε ἄνθρωπος. Καὶ ἔζησε ἀνάμεσά μας, καὶ εἴδαμε τὴν θεϊκή του δόξα, τὴν δόξα ποὺ ὁ Μονογενὴς τὴν ἔχει ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ἦρθε γεμάτος χάρη θεϊκή καὶ ἀλήθεια γιὰ μᾶς»[53].

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας, γεμάτος ἁγιότητα καὶ ἀρετή.

✯ Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διακηρύττει γιὰ τὸν Μέγα Ἀρχιερέα Κύριο Ἰησοῦ Χριστό:

«Τέτοιος, λοιπόν, ἀρχιερέας μᾶς χρειαζόταν· ἅγιος, ἄκακος, ἀψεγάδιαστος, χωρὶς σχέση μὲ τὴν ἀνθρώπινη ἁμαρτία, ὁ ὁποῖος ἀνέβηκε πιὸ πάνω καὶ ἀπό τὰ οὐράνια»[54].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὲ τὴν θεολογία του ἐξηγεῖ, τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς θυσίας

---

52. «*Ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ*» (Πέτρου Α΄ β΄ 22).

53. «*Καὶ ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας*» (Ἰωάννου α΄ 14).

54. «*Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος*» (πρὸς Ἑβραίους ζ΄ 26).

τοῦ ἀναμάρτητου, δικαίου Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὶς ἐπιστολές του, ὅπως στὸ ε΄ κεφάλαιο τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς, ὅπου μεταξὺ ἄλλων λέει:

«Καὶ ὅπως ἡ παρακοὴ τοῦ ἑνός ἀνθρώπου ἔκανε ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα ἁμαρτωλή, ἔτσι καὶ μὲ τὴν ὑπακοὴ τοῦ ἑνός θὰ ἀναγνωριστοῦν ὅλοι ὡς δίκαιοι ἀπὸ τὸν Θεό»[55].

Ὁ Χριστὸς τιμωρήθηκε γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες, γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἐμεῖς ἀπὸ τὶς συνέπειές τους, γιὰ νὰ λάβουμε ἄφεση ἁμαρτιῶν.

4. Ἦταν Πάθος σωτήριο καὶ λυτρωτικό

Τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου ἀπέβη σωτήριο καὶ λυτρωτικὸ γιὰ μᾶς.

Κατηγορηματικὸς εἶναι ὁ ἀπόστολος Πέτρος γιὰ τὸ θέμα αὐτό. Τονίζει:

«Αὐτὸς ἁμαρτία δὲν ἔκανε, καὶ δόλος στὸ στόμα του δὲν βρέθηκε. Τίς λοιδορίες δὲν τὶς ἀνταπέδιδε, καὶ ὅταν ἔπασχε δὲν ἀπειλοῦσε· ἐμπιστευόταν στὸν δίκαιο Κριτή. Αὐτὸς σή-

55. «*Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί*» (πρὸς Ρωμαίους ε΄ 19).

κωσε τὶς ἁμαρτίες μας μὲ τὸ ἴδιο Του τὸ σῶμα στὸν σταυρό, γιὰ νὰ πεθάνουμε καὶ ἐμεῖς ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτία, καὶ νὰ ζήσουμε μέσα στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὶς πληγὲς τοῦ Χριστοῦ γιατρευτήκατε»[56].

Ὁ Χριστὸς τιμωρήθηκε γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες, γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἐμεῖς ἀπὸ τὶς συνέπειές τους, γιὰ νὰ λάβουμε ἄφεση ἁμαρτιῶν.

5. Εἶναι Φῶτα σωστικά

Τὰ σωτηριώδη Πάθη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ φωτίζουν τὴν ζωή μας. Εἶναι φῶτα σωστικά. Διανοίγουν λυτρωτικὰ τοὺς ὁρίζοντες τῆς σκέψεώς μας. Ἀνακαλοῦν στὴν μνήμη μας τὴν ἀλήθεια, ποὺ πολλὲς φορὲς οἱ μέριμνες τοῦ βίου ἀπώθησαν. Καταδιώκουν τὸ ψεῦδος ποὺ ὑψώνεται προκλητικά. Διεγείρουν τὴν διάθεσή μας σὲ ἀγῶνες πνευμα-

56. «*Ὃς (δηλαδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστός) ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε*» (Πέτρου Α΄ β΄ 22-24).

τικούς. Κινοῦν τὴν ψυχή μας σὲ μετάνοια. Ἐνθαρρύνουν τὴν ἄσκηση τῆς ἀρετῆς. Φυγαδεύουν τὴν ἁμαρτία. Μᾶς ὁδηγοῦν στὸν Θεὸ προσκυνητὲς τῆς ἀγάπης Του καὶ τῆς δυνάμεώς Του ποὺ ἐκδηλώθηκε μὲ τὴν ταπείνωσή Του καὶ τὴν θυσία Του γιὰ μᾶς.

Ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπευθύνεται στοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς διδάσκει, ὅτι τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου εἶναι σωτήριο, ἐπειδὴ μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸ ἀνασταίνονται καὶ ὅσοι νεκρώθηκαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

«Ἀφοῦ φθάσαμε, ἐμεῖς οἱ πιστοὶ χριστιανοί, στὴν ἑορτὴ τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μας, ἂς δοξάσουμε τὴν ἀνέκφραστο μακροθυμία Του, ἵνα, διὰ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας Του ἀναστήσει μαζὶ μὲ τόν Ἑαυτό Του καὶ ἐμᾶς, ποὺ μᾶς θανάτωσε ἡ ἁμαρτία· (θὰ ἀναστήσει καὶ ἐμᾶς) διότι εἶναι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος»[57].

Ἡ σωτηρία μας εἶναι ἔργο τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, ὅπως διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

---

57. «*Φθάσαντες, πιστοί, τὸ σωτήριον πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τὴν ἄφατον αὐτοῦ μακροθυμίαν δοξάσωμεν· ὅπως τῇ αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ συνεγείρῃ καὶ ἡμᾶς, νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος*» (Στιχηρὸ τῶν αἴνων τοῦ Ὄρθρου τῆς Μεγάλης Δευτέρας).

«Ὁ Θεὸς ὅμως μᾶς ἀγάπησε, γιατὶ εἶναι πλούσιος σὲ ἔλεος καὶ ἔχει ἀπέραντη ἀγάπη. Καὶ ἐνῶ ἤμασταν πνευματικὰ νεκροὶ ἐξαιτίας τῶν παραπτωμάτων μας, μᾶς ξανάδωσε ζωὴ μαζὶ μὲ τὸν Χριστό. Μὲ τὴν χάρη Του ἔχετε σωθεῖ. Μᾶς ἀνάστησε μαζὶ μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ μᾶς ἔβαλε νὰ καθίσουμε μαζὶ μὲ Αὐτὸν στὰ οὐράνια. Καὶ ἔτσι, μὲ τὴν ἀγάπη ποὺ μᾶς ἔδειξε διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, φανερώνει στὶς μελλοντικὲς γενιὲς πόσο ὑπερβολικὰ γενναιόδωρη εἶναι ἡ χάρη Του. Πραγματικά, μὲ τὴν χάρη Του σωθήκατε διὰ τῆς πίστεως. Καὶ αὐτό δὲν εἶναι δικό σας κατόρθωμα ἀλλὰ δῶρο τοῦ Θεοῦ. Δὲν σωθήκατε μὲ τὰ δικά σας ἔργα καὶ ἔτσι κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ καυχηθεῖ γι' αὐτό. Γιατί εἴμαστε δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὁποῖος διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μᾶς ἔκανε καινούργιους ἀνθρώπους, γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ κάνουμε καλὰ ἔργα, ποὺ τὰ προετοίμασε ὁ Θεός, γιὰ νὰ εἶναι μὲ αὐτὰ γεμάτη ἡ ζωή μας»[58].

58. «*Ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι· καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε*

6. Εἶναι Παιδεία Κυρίου

Γύρω ἀπό τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστὸ κινήθηκαν τίς τελευταῖες ἡμέρες τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του πλῆθος προσώπων καὶ χαρακτήρων. Ἀπὸ αὐτὰ ἄλλα πρέπει νὰ μιμηθοῦμε, ἄλλα πρέπει νὰ ἀπορρίψουμε.

Ἡ ὑμνολογία καὶ ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας ἑρμηνεύει, στὰ ἱερά καὶ θαυμάσια κείμενα, ποὺ ἔχουν ἐνταχθεῖ στὶς Ἀκολουθίες τῶν σεπτῶν ἡμερῶν, τὴν συμπεριφορὰ ὅλων αὐτῶν τῶν προσώπων καὶ μὲ τὴν δύναμη τοῦ παιδαγωγικοῦ λόγου της οἰκοδομεῖ καὶ διαπαιδαγωγεῖ τοὺς πιστούς.

Κάθε ἡμέρα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος οἱ πιστοὶ διδάσκονται ὡς ἑξῆς:

✳ Τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων νὰ στολισθοῦν μὲ τὶς ἀρετές, γιὰ νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχόμενο Κύριο καὶ νὰ ἀποφύγουν τὴν σκληρότητα τῶν θρησκευτικῶν ἡγετῶν τῶν Ἰουδαίων.

✳ Τὴν Μεγάλη Δευτέρα προβάλλεται τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ ἑνδέκατου υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ, ποὺ ἀντιστάθηκε στὴν προκλητικὴ

σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν» (πρὸς Ἐφεσίους β΄4-10).

ἁμαρτία καὶ τὶς ἡδονές. Ἐπίσης τονίζεται ἡ ὑποχρέωση νὰ παράγουμε καρποὺς πνευματικούς.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωσὴφ μὲ τὰ ἀδέλφια του, ποὺ ἀπὸ φθόνο τὸν πούλησαν σὲ ἐμπόρους τῆς Αἰγύπτου καὶ κατόπιν τιμήθηκε ὡς γενικὸς Ἄρχοντας τῆς Αἰγύπτου, τὸν κατέστησε «*τύπον*» τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἰωσὴφ μὲ τὴν ἀπέραντη ἀγάπη στὰ ἀδέλφια του, ποὺ τὸν φθόνησαν καὶ τὸν πούλησαν καὶ τὴν ἀδούλωτη ψυχή του, προεικόνιζε καὶ παρέπεμπε μὲ τὴν ὕπαρξή του στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ περιστατικὸ μὲ τὴν ἄκαρπη συκῆ συμβολίζει τὴν ἀπόλυτη ἀδυναμία τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ποὺ μὲ τὴν διάπραξη τῆς ἁμαρτίας δὲν εἶναι σὲ θέση μόνη της νὰ καρποφορήσει τὰ ἔργα τῆς μετάνοιας ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὰ Πάθη καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

✳ Τὴν Μεγάλη Τρίτη, μὲ τὴν παραβολὴ τῶν ταλάντων καὶ τῶν δέκα παρθένων, οἱ πιστοὶ προτρέπονται νὰ ἑτοιμασθοῦν καὶ νὰ ὁπλισθοῦν μὲ τὶς ἀρετὲς γιὰ νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν Κύριο. Οἱ δέκα παρθένες εἶχαν δεχθεῖ τὰ χαρίσματα καὶ τὶς δωρεὲς τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ κάθε ἄνθρωπος, ποὺ πλάσθηκε «*κατ' εἰκόνα Θεοῦ*». Ἡ ἀνάπτυξη αὐτῶν τῶν χαρισμάτων γίνεται ἐκούσια ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, πάντα ὅ-

μως μέσα στὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ποὺ καταξιώνει τὴν ὕπαρξη νὰ ἐπιτύχει τὸν προορισμό της, δηλαδὴ τὴν ἕνωση μὲ τὸν Θεό. Αὐτὸν τὸν προορισμὸ εἶχαν καὶ οἱ δέκα παρθένες, ὥστε ἀποδεχόμενες τὴν ἀγάπη τοῦ Νυμφίου νὰ εἰσέλθουν στὸν Νυμφώνα, δηλαδὴ τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Οἱ μωρὲς παρθένες δὲν χρημοποίησαν τὸ «*ἔλαιον*» τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶχαν στηριχθεῖ στὶς ἐγωτικές τους ἱκανότητες καὶ ἰδιαίτερα στὶς ἠθικὲς ἀρετές τους, δηλαδὴ τὴν ἁγνότητα καὶ τὴν παρθενία. Ὁ ἐγωϊσμὸς τὶς εἶχε φυλακίσει στὴν ὑπερηφάνειά τους καὶ ἔτσι δὲν πρόστρεξαν στὴν πηγὴ τῆς ἀγάπης, δηλαδὴ τὸν Χριστὸ γιὰ νὰ τροφοδοτήσουν τὶς λαμπάδες τους μὲ τὸ «*ἔλαιον*» *τῆς* ταπεινῆς καὶ θυσιαζομένης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὅταν αἰσθάνθηκαν *τὸ «τελείωμα» τῆς* ἀγάπης καὶ ζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τὶς φρόνιμες παρθένες, τὸ ἔκαναν μὲν ἀναγκαστικά, ἀλλὰ ὁ χρόνος εἶχε φθάσει στὸ «*μηδὲν*» λόγω τῆς ἀφίξεως τοῦ Νυμφίου. Ἔτσι οὔτε οἱ φρόνιμες εἶχαν χρόνο νὰ προσφέρουν οὔτε καὶ οἱ μωρὲς γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν ἀγάπη στὴν ταπεινὴ ὑποδοχὴ τοῦ Κυρίου.

Τελικὰ οἱ φρόνιμες παρθένες ἦταν γερὰ δεμένες μὲ τὴν ταπεινὴ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, γι᾽ αὐτὸ καὶ ἦταν γεμάτες μὲ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὶς ἔβαλε στὸν Νυμφώνα, στὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

✳ Τὴν Μεγάλη Τετάρτη οἱ πιστοὶ ἔχουν μπροστά τους δύο πρόσωπα· τὴν μετανοοῦσα ἁμαρτωλὴ γυναίκα καὶ τὸν φιλάργυρο προδότη μαθητή.

Διδάσκονται νὰ ἀποφεύγουν τὰ πάθη ποὺ χωρίζουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν Θεό, ὅπως τὸν μαθητὴ ἀπὸ τὸν διδάσκαλο καὶ νὰ ζοῦν μὲ μετάνοια, ποὺ ἑνώνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τόν Θεό, ὅπως ἡ ἁμαρτωλὴ γυναίκα, ποὺ ἔλαβε τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν της.

Μὲ τὴν γεμάτη στὸν Χριστὸ μετάνοια τῆς ἁμαρτωλῆς γυναίκας, ἡ Ἐκκλησία ὑπογραμμίζει μὲν τὴν ἄβυσσο τῆς ἀπώλειας γιὰ τὴν ἁμαρτωλὴ ὕπαρξη, ὑπερτονίζει ὅμως τὴν δυνατότητα ποὺ ἔχει νὰ ἀναμετρηθεῖ μὲ τὴν ἄβυσσο τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Μὲ τὴν ἁμαρτωλὴ πορεία της ἡ γυναίκα εἶχε φθάσει στὸ ἔσχατο σημεῖο τῆς ἀπομονώσεώς της ἀπὸ τὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων. Ὅμως ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἄβυσο ξεπήδησε ἡ ἀκτινοβολία τῆς καταχωνιασμένης «*εἰκόνας τοῦ Θεοῦ*» μέσα της καὶ ἔτσι διαπίστωσε πὼς ἔχει μεγάλο ἀπόθεμα ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἁμαρτωλὴ ὕπαρξή της.

Ἡ ἀνάβλυση αὐτῆς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τὴν ὁδήγησε στὴν μετάνοια, ποὺ σημαίνει κραυγὴ ἐμπιστοσύνης καὶ παραδόσεως στὸν Χριστὸ ἀπὸ τὰ ἀβυσσώδη βάθη τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἑαυτοῦ της.

Αὐτὴ τήν ὑπαρξιακὴ καὶ σωτηριώδη κίνηση τῆς γυναίκας ἐκφράζει ἡ γεμάτη αἰσιοδοξία καί ἐνθάρρυνση Ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Κινεῖται στὰ ὅρια τῆς ἀλήθειας, ὅπως τὰ καθόρισε ὁ Κύριος μὲ την διαβεβαίωσή Του:

«Εἶναι συγχωρημένες οἱ πολλὲς ἁμαρτίες της, διότι ἀγάπησε πολύ. Σὲ ὅποιον συγχωροῦνται λίγες ἁμαρτίες, αὐτὸς δείχνει λίγη ἀγάπη»[59].

✳ Τὴν Μεγάλη Πέμπτη οἱ πιστοὶ ἑορτάζουν τέσσερα γεγονότα.

α΄. Τὸν Ἱερὸ Νιπτήρα. Ὁ Κύριος μὲ ἀπόλυτο τρόπο ὑπέδειξε στοὺς μαθητές Του νὰ Τὸν μιμοῦνται στὴν ταπείνωση καὶ στὴν διακονία τῶν ἀδελφῶν τους.

«Ἂν, λοιπόν, ἐγὼ ὁ Κύριος καὶ Διδάσκαλός σᾶς ἔπλυνα τὰ πόδια, ἔχετε καὶ ἐσεῖς τὴν ὑποχρέωση νὰ πλένετε ὁ ἕνας τὰ πόδια τοῦ ἄλλου»[60].

β΄. Τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο (δηλαδὴ τὴν παράδοση τῶν Φρικτῶν Μυστηρίων).

---

59. « *Ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ (σὲ ὅποιον) δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ*» (Λουκᾶ ζ΄ 47).

60. «*Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ Κύριος καὶ ὁ Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας*» (Ἰωάννου ιγ΄ 14).

Ὁ θυσιαστικὸς χαρακτήρας τῆς Εὐχαριστίας μετουσιώνεται σὲ γεγονὸς ἀναστάσιμης, δηλαδὴ ἐσχατολογικῆς χαρᾶς. Θυσία χωρὶς λύτρωση δὲν ὑπάρχει «*ἐν Χριστῷ*». Καὶ λύτρωση σημαίνει ὄχι μόνο ἄφεση προσωπικῶν ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ καὶ τελικὴ μεταμόρφωση τοῦ κόσμου, ὑπέρβαση τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Αὐτὰ ἑορτάζουμε τελώντας τὴν Εὐχαριστία· μία σταυρικὴ θυσία, ποὺ παίρνει τὸ νόημά της ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση, ὡς τὴν πρώτη πραγμάτωση τῆς μέλλουσας Βασιλείας στὴν ἱστορία.

γ΄. Τὴν Ὑπερφυᾶ Προσευχή

Διαβάζουμε στὸ Ὑπόμνημα τοῦ Συναξαρίου τῆς ἡμέρας τὰ ἑξῆς:

«Προσεύχεσαι Κύριε, καὶ συμβαίνουν φοβερὰ γεγονότα. Θρόμβοι ἱδρῶτος σὰν θρόμβοι αἵματος στὸ πρόσωπό Σου. Ἐπιθυμεῖς δῆθεν νὰ ἀποφύγεις τὸν ἑκούσιο θάνατο, ἀλλὰ ἔτσι παραπλανᾶς τὸν ἐχθρό, διάβολο»[61].

δ΄. Τὴν Προδοσία

πάλι στοὺς στίχους τοῦ Ὑπομνήματος τοῦ Συναξαρίου τῆς ἡμέρας διαβάζουμε:

«Τί χρειάζονται τὰ μαχαίρια καὶ τὰ ξύλα, λαοπλάνοι, γιὰ νὰ συλλάβετε Ἐκεῖνον, ποὺ

61. «*Προσεύχῃ· καὶ φόβητρα, θρόμβοι αἱμάτων, Χριστέ, προσώπου· παραιτούμενος δῆθεν Θάνατον, ἐχθρὸν ἐν τούτοις φενακίζων*».

εἶναι πρόθυμος νὰ πεθάνει γιὰ τήν λύτρωση τοῦ κόσμου;»[62].

✳ Τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ διαπιστώνουν, ποῦ ὁδήγησαν οἱ ἁμαρτίες τους τὸν ἀναμάρτητο Κύριο καὶ προτρέπονται προσκυνώντας τὰ Πάθη νὰ λάβουν ἄφεση γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους καὶ νὰ διορθώσουν τὴν ζωή τους.

Ἡ ἡμέρα τοῦ ὀνειδισμοῦ τοῦ Σταυροῦ, ἡ ἡμέρα τῆς ἀνοησίας καὶ τοῦ αἴσχους τῆς ἁμαρτίας εἶναι ἡμέρα χαρᾶς καὶ δόξας.

«Σήμερα, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς βρίσκεται ἐπάνω στὸν Σταυρὸ καὶ ἐμεῖς ἑορτάζουμε, γιὰ νὰ μάθεις ὅτι ὁ σταυρὸς εἶναι ἑορτὴ καὶ πανήγυρις πνευματική»[63].

Οἱ πιστοὶ ψάλλουν μὲ ἀγαλλίαση καὶ ὁμολογοῦν: «*Ὁ Σταυρός Σου Κύριε, ζωὴ καὶ ἀνάστασις ὑπάρχει τῷ λαῷ Σου*»[64].

«*Ἰδοὺ γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ*»[65].

---

62. «*Τί δεῖ μαχαιρῶν; τί ξύλων λαοπλάνοι, Πρὸς τὸ θανεῖν πρόθυμον εἰς Κόσμου λύτρον;*».

63. «*Σήμερον ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν Σταυρῷ καὶ ἡμεῖς ἑορτὴν ἄγομεν, ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ Σταυρὸς ἑορτὴ καὶ πανήγυρις πνευματική*» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου· Ὁμιλία Α΄ «εἰς τὸν Σταυρόν καὶ εἰς τὸν ληστὴν» Πατερικαὶ Ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» Ε.Π.Ε. τ. 36 σ. 8).

64. Τροπάριο ἀναστάσιμο τῶν αἴνων τῆς Κυριακῆς ἤχου πλ. β΄.

65. Ἀπὸ τὸ «*Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι*», ποὺ λέγεται κάθε Κυριακὴ μετὰ τὸ ἑωθινὸ Εὐαγγέλιο.

✯ Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς λέει:

«Ἀλλὰ πιὸ ἀξιοθαύμαστο ἀπὸ ὅλα εἶναι ὁ τίμιος σταυρός Του. Διότι μὲ τίποτε ἄλλο δὲν ἔχει καταργηθεῖ ὁ θάνατος, δὲν ἔχει συγχωρηθεῖ ἡ προπατορικὴ ἁμαρτία, δὲν ἔχει ἀπογυμνωθεῖ ὁ Ἅδης, δὲν ἔχει χαρισθεῖ ὡς δῶρον ἡ ἀνάσταση, δὲν ἔχει δοθεῖ σὲ ἐμᾶς δύναμη νὰ περιφρονοῦμε τὰ παρόντα καὶ τὸν ἴδιο τὸν θάνατο, δὲν ἔχει κατορθωθεῖ ἡ ἐπάνοδος στὴν ἀρχαία μακαριότητα, δὲν ἄνοιξαν οἱ πύλες τοῦ παραδείσου, δὲν ἔχει καθίσει ἡ φύση μας στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔχουμε γίνει παιδιὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμοι Του, παρὰ μόνο μὲ τὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ»[66].

---

66. «*Ἀλλὰ πάντων ἐστὶ θαυμαστότερον ὁ τίμιος Αὐτοῦ Σταυρός. Δι' οὐδενὸς γὰρ ἑτέρου ὁ θάνατος κατήργηται ἡ τοῦ προπάτορος ἁμαρτία λέλυται, ὁ ᾅδης ἐσκύλευται, ἡ ἀνάστασις δεδώρηται, δύναμις ἡμῖν τοῦ καταφρονεῖν τῶν παρόντων καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου, ἡ πρὸς τὴν ἀρχαίαν μακαρότητα ἐπάνοδος κατώρθωται, πύλαι παραδείσου ἠνοίχθησαν, ἡ φύσις ἡμῶν ἐκ δεξιῶν κεκάθικεν, τέκνα Θεοῦ καὶ κληρονόμοι γεγόναμεν, εἰμὴ διὰ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τοῦ Σταυροῦ γὰρ πάντα ταῦτα κατώρθωται*» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ· Ἔκδοσις Ἀκριβὴς τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως. Πατερικαὶ Ἐκδόσεις «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ» Ε.Π.Ε. τ. 1ος σελ. 450).

✳ Τὸ Μέγα Σάββατο κηρύσσεται ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ θεία μεγαλειότητα μὲ τὴν κάθοδο τοῦ Κυρίου στὸν Ἅδη.

Πρόκειται γιὰ τὴν πραγματικὴ ἡμέρα τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

«Ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι τὸ εὐλογημένο Σάββατο. Αὐτὴ εἶναι (ἡ πραγματικὴ) ἡμέρα τῆς ἀναπαύσεως, κατὰ τὴν ὁποία ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀναπαύθηκε ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα Του (τὰ σχετικὰ μὲ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων)»[67].

Διδάσκει ὁ πρύτανις τῶν θεολόγων πατέρων Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς «*περὶ τῆς εἰς Ἅδου Καθόδου*» τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ:

«Θεωμένη ἡ ψυχὴ κατέβηκε στὸν ἅδη, γιὰ νὰ λάμψει ἐπίσης τὸ φῶς καὶ σὲ αὐτοὺς ποὺ κατοικοῦσαν κάτω ἀπὸ τὴν γῆ στὸ σκοτάδι καὶ στὴν σκιὰ τοῦ θανάτου, ὅπως γιὰ ὅσους διέμεναν στὴν γῆ ἀνέτειλε ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης· γιὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν τὰ ἴδια καὶ στὸν ἅδη, ὅπως στοὺς κατοίκους τῆς γῆς κήρυξε τήν εἰρήνη, ἔδωσε τὴν ἄφεση στοὺς σκλάβους τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸ φῶς

67. «*Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εὐλογημένον Σάββατον· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς καταπαύσεως ἡμέρα, ἐν ᾗ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ*» (δοξαστικὸ τῶν Αἴνων τοῦ Ὄρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου).

στοὺς τυφλούς, καὶ ἔγινε αἴτιος αἰώνιας σωτηρίας σὲ ὅσους πίστεψαν καὶ ἔλεγχος ἀπιστίας σὲ ὅσους ἀπείθησαν· "ἵνα αὐτῷ κάμψῃ πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων" (πρὸς Φιλιππησίους β΄ 10), καὶ ἔτσι ἀφοῦ ἐλευθέρωσε τοὺς αἰώνια δεμένους, πάλι ἀνεχώρησε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς ἀνοίγοντας γιὰ μᾶς τὸν δρόμο τῆς ἀναστάσεως»[68].

«*Ἡ εἰς Ἅδου Κάθοδος*» τοῦ Κυρίου εἶναι ἤδη Ἀνάσταση, ὅπως μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ἁγία εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ποὺ ἐπιγράφεται «*ἡ εἰς Ἅδου Κάθοδος*». Ἡ δύναμη τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἡ θεία δύναμη τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ. «*Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς ὁ Βασιλεὺς*

68. «*Κάτεισι εἰς ᾅδην ψυχὴ τεθεωμένη, ἵνα, ὥσπερ τοῖς ἐν γῇ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνέτειλεν ἥλιος, οὕτω καὶ τοῖς ὑπὸ γῆν ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις ἐπιλάμψῃ τὸ φῶς· ἵνα, ὥσπερ τοῖς ἐν γῇ εὐηγγελίσατο εἰρήνην, αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καὶ τοῖς πιστεύσασι γέγονεν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, τοῖς δὲ ἀπειθήσασιν ἔλεγχος ἀπιστίας, οὕτω καὶ τοῖς ἐν ᾅδου· "ἵνα αὐτῷ κάμψῃ πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων" (πρὸς Φιλιππησίους β΄ 10), καὶ οὕτω τοὺς ἀπ' αἰῶνος λύσας πεπεδημένους αὖθις ἐκ νεκρῶν ἀνεφοίτησεν ὁδοποιήσας ἡμῖν τὴν ἀνάστασιν*» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ· Ἔκδοσις Ἀκριβὴς τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως. Ἐκδόσεις «Π. ΠΟΥΡΝΑΡΑ» Ε.Π.Ε. τ. 1ος σελ. 326, Θεσσαλονίκη 1976).

καὶ Κύριος»[69]. Ἡ παναγία Αὐτοῦ Σάρκα ἦταν ἀχώριστη ἀπὸ τὴν θεότητά Του, γιατὶ «καὶ τῆς Θεότητός σου καὶ τῆς ἀνθρώπινης φύσεώς Σου μία ἦταν ἡ ὑπόσταση»[70]. Μὲ τὴν ἀκατάλυτη ζωὴ τῆς Θεότητός Του θανάτωσε καὶ αὐτὸν τὸν θάνατο, ὥστε πλέον γιὰ τοὺς ἀνθρώπους «ὁ θάνατος δὲν τοὺς ἐξουσιάζει»[71] ἐπειδὴ «ὁ θάνατος ἀφανίσθηκε καὶ ἡ νίκη εἶναι πλήρης»[72]. Στὴν Θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τὸ πρωῒ ἐπικρατεῖ καὶ βιώνεται ἡ ἐμπειρία τῆς ἀναστάσιμης νίκης καὶ χαρᾶς, γιατὶ ὁ Κύριος κατάργησε τοῦ θανάτου τὸ κράτος καὶ ἐξάλειψε τοῦ διαβόλου τὴν πλάνη καὶ «*πύλας γὰρ χαλκᾶς συνέτριψε, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασε καὶ ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου καῖ τοὺς δεσμοὺς ἡμῶν διέρρηξεν*»[73].

Τὴν Κυριακὴ τῆς Ἀναστάσεως οἱ πιστοὶ πανηγυρίζουν τὴν καινότητα τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀθανασία της.

---

69. Ἐξαποστειλάριο τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

70. «*Μία ἦν ὑπόστασις τῆς Θεότητός Σου καὶ τῆς σαρκός σου*» (τροπάριο τῆς στ΄ ὠδῆς τοῦ κανόνα τοῦ Ὄρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου).

71. «*Ὁ θάνατος οὐκέτι κυριεύει*» (πρβλ. πρὸς Ρωμαίους στ΄ 9).

72. «*Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος*» (πρὸς Κορινθίους Α΄ ιε΄ 54).

73. Στιχηρὸ Ἀνατολικὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου τοῦ β΄ ἤχου.

7. Κρίση τοῦ κόσμου

Μὲ τὸ Πάθος καὶ τὸν Θάνατό Του ὁ Κύριος ἔκρινε καὶ καταδίκασε τὴν ἁμαρτία, τὸ ψεῦδος, τὴν ἀπιστία καὶ τὴν ὑψηλόφρονη γνώμη τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου αὐτοῦ σύμφωνα μὲ τὸν λόγο Του:

«Ἔρθασε ἡ ὥρα ποὺ ὁ κόσμος αὐτὸς θὰ κριθεῖ· ἔρθασε αὐτὴ ἡ ὥρα ποὺ ὁ ἄρχοντας αὐτοῦ τοῦ κόσμου θὰ διωχθεῖ ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμο»[74].

Κατέκρινε ἤθη, συμπεριφορά, συνήθειες, λόγους, πράξεις, λογισμούς, μὲ τὴν ζωή Του, τὴν διδασκαλία Του, τὴν ἀρετή Του, τὴν ὑπομονή Του, τὴν ἀγάπη Του, τὴν ἀνεκτικότητα Του, τὴν μακροθυμία Του, τὴν συγγνώμη πρὸς τοὺς σταυρωτές Του, τὴν θυσία Του γιὰ ὅλους.

Ὁ Κύριός μας δίκασε καὶ καταδίκασε μὲ τὸν τρόπο Του ὅλους:

α΄. Τὸν προδότη Ἰούδα, μὲ τὴν εὐγένειά Του.

β΄. Τὸν ἀρνητὴ Πέτρο, μὲ τὸ βλέμμα Του.

γ΄. Τοὺς δικαστές, Καϊάφα, Πιλᾶτο καὶ Ἡρώδη, μὲ τὶς λίγες λέξεις Του καὶ κυρίως μὲ τὴν σιωπή Του.

---

74. «*Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω*» (Ἰωάννου ιβ΄ 31).

δ΄. Τοὺς Ἰουδαίους, μὲ τὴν αὐτοκαταδίκη τους.

ε΄. Ὅλο τὸν κόσμο τὸν ἀρνούμενο τὸν Θεὸ καὶ τὸν ἄρχοντα τοῦ κόσμου καὶ τὸν Ἅδη, μὲ τὸν θάνατό Του.

8. Ἡ δύναμη τοῦ Μυστηρίου

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουμε νὰ γνωρίζουμε τὸ νόημα τοῦ Πάθους, τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γιὰ ποιὸ λόγο, ποιὰ αἰτία, πέθανε ὁ Χριστὸς ἐπάνω στὸν σταυρὸ καὶ ποιὲς εἶναι οἱ συνέπειες αὐτοῦ τοῦ Θανάτου γιὰ ὅλους ἐμᾶς.

Αὐτὸ ἦταν τὸ κέντρο, τὸ θέμα τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος, ὅπως τὸ διαπιστώνουμε στὰ ἀποστολικὰ κείμενα.

Γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι ὁ Θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπάνω στὸν σταυρό, πέτυχε τὴν συμφιλίωση τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Κτίστη καὶ Δημιουργὸ Θεὸ Πατέρα τους, ὁ Ὁποῖος δὲν καταλογίζει ἔκτοτε στοὺς ἀνθρώπους τὰ παραπτώματά τους ὅταν μετανοήσουν καὶ ὅτι οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας εἴμαστε οἱ ὑπηρέτες καὶ ἐργάτες τῆς συμφιλιώσεως τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Θεό Πατέρα.

«Ὅλες δὲ αὐτὲς οἱ δωρεὲς πηγάζουν ἀπὸ τὸν Θεό, ὁ ὁποῖος μᾶς συμφιλίωσε μὲ τὸν

ἑαυτό του διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἔδωσε σὲ μᾶς τοὺς Ἀποστόλους τὸ τιμητικὸ ἔργο νὰ ὑπηρετοῦμε σ᾽ αὐτὴ τὴν συνδιαλλαγὴ καὶ συμφιλίωση τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐννοῶ δηλαδὴ ὅτι ὁ Θεὸς ἦταν ἑνωμένος μὲ τὸν Χριστό, καὶ συνεπῶς ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ δὲν ὑπῆρξε θάνατος ἁπλοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ Θεανθρώπου. Καὶ αὐτὸς ὁ ἐν τῷ Χριστῷ Θεὸς συμφιλίωσε τὸν κόσμο πρὸς τὸν ἑαυτό του, μὴ καταλογίζοντας πλέον στοὺς ἀνθρώπους τὰ ἁμαρτήματά τους, καὶ ἀναθέτοντας σὲ μᾶς τὸ εὐαγγελικὸ κήρυγμα τῆς συμφιλιώσεως πρὸς τὸν Θεό. Εἴμαστε, λοιπόν, ἐμεῖς οἱ Ἀπόστολοι πρεσβευτὲς τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· διότι ὁ Χριστὸς διὰ μέσου ἡμῶν παρακαλεῖ. Παρακαλοῦμε, λοιπόν, καὶ ἐμεῖς ἐξ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοὺς λέμε· Συμφιλιωθεῖτε μὲ τὸν Θεό. Καὶ εἶναι πλέον ἔργο εὔκολο αὐτὴ ἡ συμφιλίωση, διότι τὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος δὲν γνώρισε ποτὲ ἀπὸ προσωπικὴ πεῖρα καμμία ἀπολύτως ἁμαρτία, ὁ Θεὸς τὸν ἔκαμε ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτία τοῦ φόρτωσε δηλαδὴ τὶς δικές μας ἁμαρτίες καὶ τὸν ἄφησε νὰ κατακριθεῖ σὰν ἁμαρτωλὸς χάριν ἡμῶν, γιὰ νὰ δικαιωθοῦμε ἐμεῖς δι᾽ αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ»[75].

75. «*Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δόντος*

Ὁμοίως καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐξηγεῖ μὲ σαφήνεια τὸν σκοπὸ αὐτοῦ τοῦ θανάτου.

«Αὐτὸς βάστασε ὁ ἴδιος ἐπάνω του τὶς ἁμαρτίες μας καὶ πρόσφερε διὰ τοῦ σώματός του θυσία γι᾽ αὐτὲς στὸν σταυρό. Καὶ ἔκαμε τὴν θυσία αὐτή, γιὰ νὰ ἐλευθερωθοῦμε καὶ νὰ ἀποξενωθοῦμε ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες καὶ νὰ ζήσουμε στὸ ἑξῆς γιὰ τὴν δικαιοσύνη καὶ τὴν ἀρετή. Μὲ τὶς πληγές Του γιατρευτήκατε»[76].

Γι᾽ αὐτὸ ἡ᾽Εκκλησία μᾶς προτρέπει μὲ τὴν ὑμνολογία της:

«Χάρη Αὐτοῦ (τοῦ Χριστοῦ) ἂς νεκρώσουμε τὸν ἑαυτό μας ὡς πρὸς τὶς ἡδονὲς τοῦ βίου, γιὰ νά ζήσουμε αἰώνια μαζί Του»[77].

ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι᾽ ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ· τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ» (Β΄ Κορινθίους ε΄ 18-21).

76. «*Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε*» (Πέτρου Α΄ β΄ 24).

77. «*Νεκρωθῶμεν δι᾽ αὐτόν, ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς· ἵνα καὶ συζήσωμεν αὐτῷ*» (Ἰδιόμελο τῶν Αἴνων Ὄρθρου Μ. Δευτέρας).

«Ἂς καθαρίσουμε τὶς αἰσθήσεις μας καὶ τότε θὰ δοῦμε τὸν Χριστό, ποὺ ἀπαστράφτει μέσα στὸ ἐκτυφλωτικὸ καὶ ἀπλησίαστο φῶς τῆς Ἀναστάσεως»[78].

78. «*Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις, καὶ ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς ἀναστάσεως*» (Τροπάριον τῆς α΄ ᾠδῆς τοῦ Κανόνος τοῦ Πάσχα).

Γ΄. Η συμμετοχη μας

1. Ὁ Νυμφώνας καὶ ἡ πνευματικὴ ἐγρήγορση τῆς ψυχῆς

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἐπουράνιος Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ πιστοὶ εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφώνα κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου μας.

Ἐπάνω στὸν Σταυρὸ ὁ Χριστὸς ἐξαγόρασε τὴν πανάσπιλο νύμφη Του, ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία, δηλαδὴ τὶς ψυχὲς τῶν πιστῶν κατὰ τὸ «ὁ Χριστὸς μᾶς ἐξαγόρασε ἀπὸ τὴν κατάρα τοῦ νόμου, ἀφοῦ ἔγινε κατάρα γιὰ χάρη μας. Γιατὶ εἶναι γραμμένο· καταραμένος ὅποιος κρεμιέται ἐπάνω σὲ ξύλο»[79].

79. «*Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται*

Γι' αὐτὸ οἱ πιστοὶ αἰώνια θὰ δοξολογοῦν τὸν ἐξαγοράσαντα αὐτοὺς Λυτρωτὴ καὶ Σωτήρα τους, σύμφωνα μὲ τὰ ὁράματα τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστὴ Ἰωάννου στὴν Ἀποκάλυψη:

«Ἔψελναν (ἐννοεῖται οἱ σωσμένοι) (υἱοὶ τοῦ νυμφώνα) ἕναν καινούργιο ὕμνο:

Εἶσαι ἄξιος νὰ πάρεις τὸ βιβλίο καὶ νὰ ἀνοίξεις τὶς σφραγίδες του. Γιατὶ θυσιάστηκες καὶ μὲ τὸ αἷμα σου μᾶς ἐξαγόρασες γιὰ τὸν Θεό, ἀπὸ κάθε φυλή, γλώσσα, λαὸ καὶ ἔθνος»[80].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπισημαίνει στοὺς πιστοὺς μὲ σαφήνεια:

«Ἔχει καταβληθεῖ τὸ ἀντίτιμο γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή σας. Γι' αὐτό μὴν ὑποδουλώνεστε σὲ ἀνθρώπους»[81].

«Σᾶς ἀγόρασε ὁ Θεὸς καὶ πλήρωσε τὸ τίμημα. Τὸν Θεὸ λοιπὸν νὰ δοξάζετε μὲ τὸ σῶ-

---

γάρ· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου» (πρός Γαλάτας γ΄ 13).

80. «*Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους*» (Ἀποκαλύψεως ε΄ 9).

81. «*Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων*» (πρός Κορινθίους Α΄ ζ΄ 23).

μα σας καὶ μὲ τὸ πνεῦμα σας, ποὺ ἀνήκουν σὲ Αὐτόν»[82].

«Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐπισημαίνει, ὅτι οἱ αἱρετικοί ἀρνοῦνται τὸν Δεσπότη ποὺ τοὺς ἐξαγόρασε».

«Ὑπῆρχαν ὅμως καὶ ψευδοπροφῆτες ἀνάμεσα στοὺς Ἰσραηλίτες, ὅπως καὶ ἀνάμεσά σας θὰ ὑπάρξουν ψευδοδιδάσκαλοι. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ διασπείρουν στήν κοινότητά σας αἱρετικὲς διδασκαλίες ποὺ ὁδηγοῦν στὴν ἀπώλεια, καὶ θὰ ἀπαρνοῦνται τὸν Κύριο, ποὺ τοὺς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία· ἔτσι θὰ φέρουν ἐπάνω τους γρήγορα τὴν καταστροφή»[83].

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπόπλυνε τὴν Ἐκκλησία (πρὸς Ἐφεσίους ε΄ 25-26) ἀπὸ τὸ αἶσχος τῆς ἁμαρτίας καὶ τὴν λάμπρυνε μὲ τὴν δόξα τῆς Ἀναστάσεως, τῆς νίκης δηλαδὴ κατὰ τοῦ Θανάτου, μὲ τὴν συμμετοχή της στὴν αἰώνια ζωὴ καὶ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα αἰώνια καὶ ἄφθαρτα ἀγαθὰ ποὺ οἱ ἄνθρωποι ἐστεροῦντο καὶ ἦταν ἀποξενωμένοι ἀπὸ αὐτά.

---

82. *«Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ»* (πρὸς Κορινθίους Α΄ στ΄ 20).

83. *«Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν»* (Πέτρου Β΄ β΄ 1).

Ἀλλὰ πρὸ τοῦ σωτηρίου Πάθους Του ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λάμπρυνε τὴν πνευματικὴ νύμφη Του, δηλαδὴ τὴν Ἐκκλησία, ὅταν στὴν μήτρα τῆς Παρθένου Μαρίας προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση. Στὴν θεοφόρο μήτρα τῆς Παρθένου Μαρίας τελέσθηκαν «*οἱ μυστικοὶ γάμοι*» τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ ἡ ἄρρητη πνευματικὴ ἕνωση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως μὲ τὴν θεία.

Μὲ τὴν ἕνωση αὐτὴ ὁ Κύριος θέωσε τὸ πρόσλημμα ποὺ ἔλαβε ἀπὸ τὴν Παρθένο καὶ τὸ ἐξωράϊσε μὲ τὴν αὐγή καὶ τὴν λάμψη τῆς θεότητος.

Σὲ αὐτὸν τὸν Νυμφίο καὶ σὲ αὐτοὺς τοὺς ἄρρητους πνευματικοὺς γάμους σπεύδουν οἱ ψυχὲς τῶν πιστῶν, ἐπειδὴ ὅταν ἑνωθοῦν μὲ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ σώζονται. Ἡ σωτηρία ἀποτελεῖ τὸν ἔσχατο λόγο καὶ σκοπὸ τῆς ὑπάρξεώς μας καὶ ἐπιτυγχάνεται «*ἐν Χριστῷ*» διὰ τῆς ἑνώσεώς μας μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Ἀλλὰ ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἀπροειδοποίητα καὶ θὰ παραλάβει μαζί Του τὶς ἄξιες ψυχὲς στὴν χαρὰ τῆς αἰώνιας ζωῆς.

Γι' αὐτὸ οἱ ψυχὲς δὲν πρέπει νά παραδοθοῦν στὴν ἀνάπαυση τοῦ πνευματικοῦ ὕπνου, ἀλλὰ νὰ γρηγοροῦν προσδοκοῦσες τὴν ἔλευση τοῦ Κυρίου εὐτρεπισμένες καὶ προετοιμασμένες θεοπρεπῶς.

Ἀνάξιες εἶναι οἱ ψυχὲς ποὺ ἀδιαφοροῦν

καὶ ρεμβάζουν στὸν κόσμο, ποὺ ἔχει ρυπαρὸ ἔνδυμα ποὺ ἀποστάζει τὸν βόρβορο τῆς ἁμαρτίας, ποὺ ἀναδίδει τὸ αἶσχος τῆς πνευματικῆς ἀποστασίας. Ἀνάξιες εἶναι οἱ ψυχὲς ποὺ δὲν ἐκτιμοῦν τὴν ἀγνότητά τους, ποὺ ἐκπορνεύθηκαν στὰ σκοτεινὰ καταγώγια τοῦ θανάτου, ποὺ καταφρονοῦν τὸν Νυμφίο τους, ποὺ ἀπεμπολοῦν τὴν χάρη, ποὺ παραδόθηκαν στὸν ὕπνο τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς πνευματικῆς χαυνώσεως καὶ ραστώνης (νωθρότητας).

Ὁ Κύριος συνέστησε στοὺς μαθητές Του: «Νὰ εἶστε, λοιπόν, ἄγρυπνοι, γιατὶ δὲν ξέρετε οὔτε τὴν ἡμέρα οὔτε τὴν ὥρα ποὺ θὰ ἔρθει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου»[84].

2. Μιμητὲς Χριστοῦ

Ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν εἶναι νὰ μιμηθοῦν τὸν παθόντα καὶ ἀναστάντα Κύριο, ἐφόσον σύμφωνα μὲ τὸν ἀποστολικὸ λόγο «ὁ Χριστὸς πέθανε γιὰ σᾶς, ἀφήνοντάς σας τὸ ὑπόδειγμα γιὰ νὰ βαδίσετε στὰ ἀχνάρια τὰ δικά Του»[85].

---

84. «*Γρηγορεῖτε οὖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται*» (Ματθαίου κε΄ 13).

85. «*Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ*» (Πέτρου Α΄ β΄ 21).

Ἰδοὺ πῶς προτρέπει τοὺς πιστοὺς ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος:

«Ἂς προσφέρουμε ὡς καρποὺς τοὺς ἑαυτούς μας, τὸ πολυτιμότατο καὶ τὸ ἀγαπητότατο κτῆμα τοῦ Θεοῦ. Ἂς ἀποδώσουμε στὴν εἰκόνα τὸ κατ᾽ εἰκόνα, ἂς κατανοήσουμε τὴν ἀξία μας, ἂς τιμήσουμε τὸ πρωτότυπο τῆς εἰκόνας μας, ἂς γνωρίσουμε τὴν δύναμη τοῦ μυστηρίου, καὶ ἂς μάθουμε πρὸς χάρη ποίου πέθανε ὁ Χριστός. Ἂς γίνουμε ὅπως εἶναι ὁ Χριστός, ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἔγινε ὅμοιος μὲ μᾶς. Ἂς γίνουμε Θεοὶ γι᾽ Αὐτόν, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνος ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ χάρη μας. Ἔλαβε τὸ χειρότερο, γιὰ νὰ μᾶς δώσει τὸ καλύτερο. Ἔγινε πτωχὸς γιὰ νὰ πλουτήσουμε ἐμεῖς ἀπὸ τὴν πτωχεία του. Ἔλαβε μορφὴ δούλου, γιὰ ν᾽ ἀπολαύσουμε ἐμεῖς τὴν ἐλευθερία. Κατέβηκε, γιὰ νὰ ὑψωθοῦμε. Ὑπέμεινε τοὺς πειρασμούς, γιὰ νὰ νικήσουμε. Ὑπέμεινε τὴν ἀτίμωση, γιὰ νὰ μᾶς δοξάσει. Πέθανε, γιὰ νὰ μᾶς σώσει καὶ ἀνέβηκε, γιὰ νὰ μᾶς σύρει κοντὰ του ἀπὸ κάτω, ὅπου βρισκόμαστε ξαπλωμένοι καὶ ἀπονεκρωμένοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ἂς δώσει ὁ καθένας τὰ πάντα! Ἂς προσφέρει τὰ πάντα σὲ Ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἔδωσε τὸν ἑαυτό Του ὡς λύτρο καὶ ἀντάλλαγμα γιὰ χάρη μας! Δὲν μπορεῖ δὲ νὰ προσφέρει τίποτε καλύτερο ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ἀφοῦ θὰ ἔχει ἐννοήσει τὸ μυ-

στήριο καὶ θὰ ἔχει γίνει ὅλα ὅσα ἔγινε Ἐκεῖνος γιὰ χάρη μας»[86].

3. Ἡ μυστικὴ συνανάβαση καὶ κάθαρση τῆς ψυχῆς

Ὁ Κύριος ἀνήγγειλε στοὺς μαθητές Του τὴν πορεία πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸ ἑκούσιο Πάθος Του:

«Ἰδοὺ, τώρα ποὺ ἀνεβαίνουμε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ παραδοθεῖ στοὺς ἀρχιερεῖς καὶ στοὺς γραμματεῖς καὶ

86. «*Καρποφορήσωμεν ἡμεῖς αὐτούς, τὸ τιμιώτατον Θεῷ κτῆμα καὶ οἰκειότατον· ἀποδῶμεν τῇ εἰκόνι τό "κατ' εἰκόνα", γνωρίσωμεν ἡμῶν τὸ ἀξίωμα, τιμήσωμεν τὸ ἀρχέτυπον, γνῶμεν τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν, καὶ ὑπὲρ τίνος Χριστὸς ἀπέθανεν. Γενώμεθα ὡς Χριστός, ἐπεὶ καὶ Χριστὸς ὡς ἡμεῖς· γενώμεθα θεοὶ δι' αὐτόν, ἐπειδὴ κἀκεῖνος δι' ἡμᾶς ἄνθρωπος. Προσέλαβε τὸ χεῖρον, ἵνα δῷ τὸ βέλτιον· ἐπτώχευσεν, ἵν' ἡμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσωμεν· δούλου μορφὴν ἔλαβεν, ἵνα τὴν ἐλευθερίαν ἡμεῖς ἀπολάβωμεν· κατῆλθεν, ἵν' ὑψωθῶμεν· ἐπειράσθη, ἵνα νικήσωμεν· ἠτιμάσθη ἵνα δοξάσῃ· ἀπέθανεν, ἵνα σώσῃ· ἀνῆλθεν, ἵν' ἑλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν κάτω κειμένους ἐν τῷ τῆς ἁμαρτίας πτώματι. Πάντα διδότω τις, πάντα καρποφορείτω τῷ δόντι ἑαυτὸν λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀντάλλαγμα· δώσει δὲ οὐδὲν τοιοῦτον οἷον ἑαυτὸν τοῦ μυστηρίου συνιέντα, καὶ δι' ἐκεῖνον πάντα ὅσα ἐκεῖνος δι' ἡμᾶς γενόμενον*» (Γρηγορίου Θεολόγου· Λόγος Α΄ εἰς τὸ Πάσχα Ε.Π.Ε. τ. 1 σελ. 66, 68).

θὰ τὸν καταδικάσουν σὲ θάνατο. Θὰ τὸν παραδώσουν στοὺς ἐθνικοὺς γιὰ νὰ τὸν περιγελάσουν, νὰ τὸν μαστιγώσουν καὶ νὰ τὸν σταυρώσουν· τὴν τρίτη ἡμέρα ὅμως αὐτὸς θὰ ἀναστηθεῖ»[87].

Γνωρίζει τὸ Πάθος Του καὶ σπεύδει ἑκούσια σὲ αὐτὸ γιὰ νὰ ἐξαγοράσει τὸν κόσμο ἀπὸ τὴν δουλεία τῆς ἁμαρτίας. Οὐδὲν ἀπρόοπτο, οὐδὲν ἀναγκαστικὸ συνέβη σὲ Αὐτόν. Ὁ σταυρικὸς Θάνατος ἦταν τὸ ποτήρι τῆς κενώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἤπιε ἕως τρυγὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη Του γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τοὺς λόγους Του στὴν ὑπερφυᾶ προσευχή Του, ὅπως διασώθηκαν στὸ Εὐαγγέλιο:

«Ἀφοῦ ἀπομακρύνθηκε λίγο, ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπο στὴν γῆ καὶ προσευχόταν μὲ αὐτὰ τὰ λόγια: Πατέρα μου, ἂν εἶναι δυνατό, ἂς μὴν πιῶ αὐτὸ τό ποτήρι· ὅμως ἂς μὴν γίνει τὸ δικό μου θέλημα, ἀλλὰ τὸ δικό σου»[88].

---

87. «*Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται*» (Ματθαίου κ΄ 18-19).

88. «*Καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦ*

Αὐτὸ τὸ ποτήρι τὸ ἤπιε ἀπὸ ἀγάπη.

Στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν κόσμο ἀναφέρεται ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης:

«Τόσο πολὺ ἀγάπησε ὁ Θεὸς τὸν κόσμο, ὥστε παρέδωσε στὸ θάνατο τὸν μονογενῆ του Υἱό, γιὰ νὰ μὴν χαθεῖ ὅποιος πιστεύει σὲ Αὐτόν ἀλλά νὰ ἔχει ζωὴ αἰώνια»[89].

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας προβάλλεται ὡς πρότυπο ἀγάπης, ἐπειδὴ θυσιάσθηκε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Εἶπε :

«Κανεὶς δὲν ἔχει μεγαλύτερη ἀγάπη, ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ θυσιάζει τὴν ζωή του γιὰ χάρη τῶν φίλων του»[90].

Διευκρίνησε ὅτι «γι' αὐτὸ ὁ Πατέρας μὲ ἀγαπάει, γιατὶ ἐγὼ θυσιάζω τὴν ζωή μου, γιὰ νά τὴν ξαναπάρω πίσω»[91].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπίσης ἀναφέρεται

το· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ». (Ματθαίου κστ΄ 39).

89. «*Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον*» (Ἰωάννου γ΄ 16).

90. «*Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ*» (Ἰωάννου ιε΄ 13).

91. «*Διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτὴν*» (Ἰωάννου ι΄ 17).

στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλούς.

«Ὁ Θεός ὅμως ξεπερνώντας αὐτὰ τὰ ὅρια ἔδειξε τὴν ἀγάπη του γιὰ μᾶς, γιατὶ ἐνῶ ἐμεῖς ζούσαμε ἀκόμα στὴν ἁμαρτία, ὁ Χριστὸς ἔδωσε τὴν ζωή του γιὰ μᾶς»[92].

Οἱ ψυχὲς τῶν πιστῶν φλεγόμενες ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θεωροῦν ὅτι συνέχονται, καταλαμβάνονται ἀπὸ τὸ Πάθος τοῦ Σωτήρα τους.

Αὐτὴ τὴν θεία ἀγάπη ὑμνεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Λοιπόν, τί μπορεῖ νὰ μᾶς χωρίσει ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ γιὰ μᾶς; Μήπως τὰ παθήματα, οἱ στενοχώριες, οἱ διωγμοί, ἡ πείνα, ἡ γύμνια, οἱ κίνδυνοι ἢ ὁ μαρτυρικὸς θάνατος; Σύμφωνα μὲ τὴν Γραφή: Γιὰ σένα πεθαίνουμε ὅλη τὴν ἡμέρα. Μᾶς μεταχειρίζονται σὰν πρόβατα ποὺ τὰ πᾶνε γιὰ σφαγή. Ἐμεῖς ὅμως ὑπερνικᾶμε τὶς δυσκολίες μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Χριστοῦ ποὺ μᾶς ἀγάπησε. Καὶ εἶμαι πραγματικὰ βέβαιος πὼς οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἄλλες οὐράνιες δυνάμεις οὔτε παρόντα οὔτε μέλλοντα οὔτε κάτι ἄλλο εἴτε στὸν οὐρανὸ

92. «*Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε*» (πρὸς Ρωμαίους ε΄ 8).

εἴτε στὸν ἅδη οὔτε κανένα ἄλλο δημιούργημα θὰ μπορέσουν ποτὲ νὰ μᾶς χωρίσουν ἀπὸ τὴν ἀγάπη, ποὺ μᾶς ἔδειξε ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας»[93].

Οἱ πιστοί, ἔχοντες τὴν διάνοιά τους καθαρὴ ἀπὸ τὶς πυκνότατες συστροφές καὶ τὴν ἐμπαθῆ συσκότιση τῆς ἁμαρτίας, συμπορεύονται μὲ μυστικὸ τρόπο μὲ τὸν Κύριο καὶ συσταυροῦνται μαζί Του νεκρούμενοι ὡς πρὸς τὴν ἐπικίνδυνη γοητεία τοῦ ἁμαρτωλοῦ βίου, σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου:

«Γιατὶ ὅποιος θέλει νὰ σώσει τὴν ζωή του θὰ τὴν χάσει· ὅποιος ὅμως τὴν χάσει ἐξαιτίας μου καὶ ἐξαιτίας τοῦ εὐαγγελίου, αὐτός θὰ τὴν σώσει»[94].

---

93. «*Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ἀλλ᾽ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν*» (πρὸς Ρωμαίους η΄ 35-39).

94. «*Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν*» (Μάρκου η΄ 35).

Αὐτὴ ὅμως ἡ νέκρωση ὁδηγεῖ στὴν ἀνάσταση καὶ στὴν ζωή.

Οἱ πιστοὶ ὅταν βαπτίζονται συσταυρώνονται, συνεκρώνονται καὶ ξαναναστάινονται μὲ τὸν Χριστό, κατὰ τὸν τρόπο ποὺ ἀναλύει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή του:

«Ἢ μήπως λησμονεῖτε πὼς τὸ βάπτισμα στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σημαίνει συμμετοχὴ στὸν θάνατό του; Πραγματικά, τὸ βάπτισμά μας σημαίνει πὼς συμμετέχουμε στὸν θάνατο καὶ στὴν ταφή του Χριστοῦ. Καὶ ὅπως ὁ Πατέρας Θεὸς μὲ τὴν δύναμή του ἀνάστησε τὸν Χριστὸ ἀπὸ τοὺς νεκρούς, τὸ ἴδιο καὶ ἐμεῖς μποροῦμε νὰ ζήσουμε μία νέα ζωή. Ὅπως δηλαδὴ ἐνταχτήκαμε ὀργανικὰ στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μὲ μία πράξη ποὺ συμβολίζει συμμετοχὴ στὸν θάνατό Του, ἔτσι θα συμμετάσχουμε πραγματικὰ καὶ στὴν ἀνάστασή του. Ξέρουμε ἄλλωστε μὲ βεβαιότητα τοῦτο: Ὁ παλιὸς ἁμαρτωλὸς ἑαυτός μας πέθανε στὸ σταυρὸ μαζὶ μὲ τὸν Χριστό. Ἔτσι, ἔπαψε νὰ ζεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος καὶ δὲν εἴμαστε πιὰ ὑπόδουλοι στὸν ζυγὸ τῆς ἁμαρτίας. Γιατί σὲ ἕναν ποὺ πέθανε, ἡ ἁμαρτία δὲν ἔχει πιὰ καμία ἐξουσία. Ἂν, λοιπόν, πεθάναμε μαζὶ μὲ τὸν Χριστό, εἴμαστε βέβαιοι πὼς θὰ ζήσουμε μαζί του. Ξέρουμε ἄλλωστε καλὰ πὼς ὁ ἀναστημένος

Χριστὸς δὲν εἶναι πιὰ ὑπόδουλος στὸν θάνατο, γιατὶ ὁ θάνατος δὲν τὸν ἐξουσιάζει πλέον. Πέθανε γιὰ νὰ νεκρώσει μία γιὰ πάντα τὴν ἁμαρτία μὲ τὸν σταυρικό του θάνατο, καὶ ἡ τωρινή του ζωὴ εἶναι ζωὴ κοντὰ στὸν Θεό. Ἔτσι νὰ σκέφτεστε καὶ ἐσεῖς γιὰ τὸν ἑαυτό σας: Ἔχετε πεθάνει γιὰ τὴν ἁμαρτία, καὶ ἡ ζωή σας εἶναι πιὰ κοντὰ στὸν Θεὸ χάρη στὴν ἕνωσή σας μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Κύριό μας ζῶντες μαζί Του στὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ στὴν ἐπουράνιο βασιλεία τοῦ Θεοῦ»[95].

95. «Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνῄσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ, ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (πρός Ρωμαίους στ΄ 3-11).

Ἡ διδασκαλία αὐτὴ περιέχεται στὸ θεολογικότατο ἀπολυτίκιο τῆς ἑορτῆς τῶν Βαΐων:

«Ἀφοῦ μὲ τὸ Βάπτισμα ταφήκαμε μαζί σου Χριστὲ ὁ Θεός μας, ἀξιωθήκαμε μὲ τὴ Ἀνάστασή Σου καὶ τῆς ἀθάνατης ζωῆς»[96].

Αὐτὸ συνιστᾶ τὴν σωτηρία καὶ τὴν δικαίωση τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ δικαίωση τοῦ ἀνθρώπου στὴν σωτηριολογία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ἐνέργεια τῆς θείας Χάριτος, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶναι δωρεά, ἐλεύθερο χάρισμα τῆς ἄπειρης ἀγαθότητας καὶ τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ σύμφωνα μὲ τὴν ἀποστολικὴ διδασκαλία «μὲ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ ἔχετε σωθεῖ»[97].

Ὁ ἄνθρωπος, σὲ οἱανδήποτε κατάσταση ἠθικῆς σταθερότητας καὶ προετοιμασίας καὶ ἂν βρίσκεται, δὲν δικαιοῦται μὲ τὴν ἀξία του τὴν σωτήρια αὐτὴ δωρεά.

Παρὰ ταῦτα ἡ θεία Χάρη, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, παραμένει ἀνενεργὸς ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐάν δὲν συμπράξει ἐλεύθερα μαζί Του στὴν ἀξιοποίηση τῆς σωτήριας δωρεᾶς.

---

96. «*Συνταφέντες σοι διά τοῦ Βαπτίσματος, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν, τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἠξιώθημεν τῇ Ἀναστάσει σου*».

97. «*Χάριτί ἐστε σεσωσμένοι*» (πρὸς Ἐφεσίους β΄ 6).

Ἡ θεία Βασιλεία εἶναι μὲν χορηγία τῆς ἄπειρης Χάριτος τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὅμως συγχρόνως καὶ ἀπόκτημα τῶν ἀξίων σύμφωνα μὲ τὸν λόγο Του:

«Καὶ λέει σὲ αὐτούς· Τὸ ποτήρι μου θὰ τὸ πιεῖτε καὶ μὲ τὸ βάπτισμα τῶν παθημάτων μου μὲ τὸ ὁποῖο θὰ βαπτισθῶ ἐγώ, θὰ βαπτισθεῖτε. Τὸ νὰ καθίσετε ὅμως στὰ δεξιά μου καὶ στὰ ἀριστερά μου δὲν μπορῶ νᾶ σᾶς τὸ δώσω ἐγώ, ἀλλὰ θὰ δοθεῖ σὲ ἐκείνους γιὰ τοὺς ὁποίους ἔχει ἑτοιμαστεῖ ἀπὸ τὸν Πατέρα μου»[98].

Σύμφωνα μὲ αὐτὰ οἱ πιστοί ὀφείλουν νὰ ἐργασθοῦν συντονισμένα γιὰ νὰ καταστοῦν ἄξιοι τῆς θείας δωρεᾶς. Ἑπομένως ἡ κάθαρση τῆς ψυχῆς εἶναι ὅρος ἀπαραίτητος τῆς θεοποιητικῆς ἀναβάσεως. Μόνο ὅσοι ἔχουν καθαρὴ καρδιὰ θὰ εἰσέλθουν στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, θὰ δοῦν τὸ ἀπαστράπτον πρόσωπο τοῦ Πατέρα σύμφωνα μὲ τὸν ἀποστολικὸ λόγο:

«Ἀλήθεια, τώρα βλέπουμε τὰ πράγματα θαμπά, σὰν μέσα ἀπὸ μεταλλικὸ καθρέφτη· τότε ὅμως θὰ δοῦμε τὸν Θεό πρόσωπο μὲ πρόσωπο. Τώρα γνωρίζω μόνο ἕνα μέρος, τότε

98. «*Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου*» (Ματθαίου κ΄ 23).

ὅμως θὰ γνωρίσω μὲ πληρότητα, ὅπως καὶ ὁ Θεὸς μὲ ἔχει γνωρίσει»[99], καὶ θὰ λάμψουν καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιο λαμπρότερα καὶ ἐντονότερα. Οἱ ἐμπαθεῖς καὶ ἄναγνοι, οἱ ρυπαροί, οἱ ἀκάθαρτοι, οἱ ἔχοντες σπιλωμένο νοῦ καὶ πονηρὴ καρδιὰ χωρὶς μετάνοια, θὰ παραμείνουν ἐκτὸς τῆς κατοικίας τῶν ἁγίων ὅπως μὲ σαφήνεια διδάσκει ὁ Κύριός μας.

«Καὶ Ἐκεῖνος θὰ σᾶς πεῖ: Σᾶς λέω, δὲν σᾶς ξέρω ἀπὸ ποῦ εἶστε· φύγετε ἀπὸ κοντά μου ὅλοι ἐσεῖς οἱ ἐργάτες τοῦ κακοῦ»[100].

Στερημένοι τὸ μακάριο φῶς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, θὰ ἀποτελέσουν κοινωνία τῆς ἀτελεύτητης πνευματικῆς ἀθλιότητας σύμφωνα μὲ τὸν λόγο Του:

«Τότε θὰ πεῖ καὶ σὲ αὐτοὺς ποὺ εὑρίσκονται ἀριστερά Του: Φύγετε ἀπὸ μπροστά μου, καταραμένοι· πηγαίνετε στὴν αἰώνια φωτιά, ποὺ ἔχει ἑτοιμαστεῖ γιὰ τὸν διάβολο καὶ τοὺς δικούς του»[101].

---

99. «*Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην*» (Α΄ Κορινθίους ιγ΄ 12).

100. «*Καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας*» (Λουκᾶ ιγ΄ 27).

101. «*Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύε-*

4. Συμμετοχὴ στὴν Θεία Εὐχαριστία

Ὁ σταυρὸς καὶ ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εὑρίσκεται στὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν πιστῶν, στὸ κέντρο τῆς Ἐκκλησίας.

Μὲ τὴν τέλεση τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἐπαναλαμβάνουμε αὐτὸ ποὺ ἔπραξε ὁ Κύριός μας καὶ μᾶς ἄφησε ἐντολὴ λέγοντας «αὐτὸ νὰ τὸ κάνετε στὴν ἀνάμνησή μου»[102].

Μὲ κάθε θεία Λειτουργία ποὺ τελοῦμε, διακηρύσσουμε καὶ ὁμολογοῦμε τὸν Θάνατο καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας, σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελία τοῦ ἀποστόλου Παύλου:

«Κάθε φορὰ ποὺ τρῶτε αὐτὸ τὸ ψωμὶ καὶ πίνετε αὐτὸ τὸ ποτήρι, διακηρύττετε τὸν Θάνατο τοῦ Κυρίου»[103].

Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας διαμορφώνεται γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὸ κέντρο τοῦ Μυ-

---

σθε ἀπ᾽ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ» (Ματθαίου κε΄ 41).

102. «*Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν*» (Λουκᾶ κβ΄ 19).

103. «*Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ*» (πρὸς Κορινθιους Α΄ ια΄ 26).

στηρίου τῆς σταυρικῆς Θυσίας καὶ τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ζωὴ τῶν μαρτύρων, τῶν ὁσίων, τῶν δικαίων καὶ ὅλων τῶν ἁγίων ἀποτελεῖ μίμηση τοῦ Πάθους καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ (Πέτρου Α΄ ε΄ 1).

Ἡ ἐν Χριστῷ ἀναγέννηση καὶ ἀνακαίνιση τῶν πιστῶν εἶναι καρπὸς τῆς σταυρικῆς Θυσίας καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὰ Μυστήρια ποὺ τελοῦνται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας, γιὰ τὸν ἁγιασμὸ καὶ τὸν φωτισμὸ τῶν πιστῶν, στηρίζονται στὴν σταυρικὴ Θυσία καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μὲ τὴν Θεία λατρεία ἡ Ἐκκλησία μυσταγωγεῖ τοὺς πιστοὺς στὸ Μυστήριο τοῦ Θανάτου καὶ τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐξηγεῖ τὰ γεγονότα καὶ τὶς ἐνέργειες τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου μας καὶ διδάσκει τοὺς πιστοὺς τὸν τρόπο γιὰ νὰ βιώσουν τὰ λυτρωτικὰ πάθη καὶ νὰ συμμετάσχουν στὴν δόξα τοῦ ἀναστάντος Κυρίου.

5. Μάρτυρες τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως

Ὁ Κύριός μας πρὶν ἀναληφθεῖ στοὺς οὐρανοὺς παρήγγειλε στοὺς Ἀποστόλους καὶ

Μαθητές Του· «θὰ γίνετε μάρτυρες δικοί μου στὴν Ἱερουσαλήμ, σὲ ὅλη τὴν Ἰουδαία καὶ στὴν Σαμάρεια καὶ ὡς τὰ πέρατα τῆς γῆς»[104].

Ἔκτοτε ἡ Ἁγία Ἐκκλησία ἔθεσε στὸ κέντρο τοῦ κηρύγματός Της, τῆς λατρείας Της, ἀλλὰ καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τῆς «*ἐν Χριστῷ*» ζωῆς, τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μαρτυρεῖ καὶ βεβαιώνει τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὁ Χριστὸς «παραδόθηκε στὸ θάνατο γιὰ τὶς ἀνομίες μας καὶ ἀναστήθηκε γιὰ τὴν σωτηρία μας»[105].

Τοῦτο συνεπάγεται, ὅτι ὀφείλουμε, μὲ τὴν ζωή μας, νὰ εἴμαστε μάρτυρες τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Μαρτυροῦμε καὶ βιώνουμε τὰ Πάθη καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, ὅταν νεκρώνουμε τὴν ἁμαρτία μέσα μας καὶ ζωοποιοῦμε τὴν ἀρετή. Ἔτσι γινόμαστε μάρτυρες τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ μέτοχοι στὴν δόξα ποὺ θὰ ἀποκαλυφθεῖ, κατὰ τὸν ἀποστολικὸ λόγο.

«Στοὺς πρεσβυτέρους σας ἔχω νὰ δώσω μερικὲς συμβουλὲς ὡς πρεσβύτερος καὶ ἐγώ,

---

104. «*Ἔσεσθε μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς*» (Πράξεων α΄ 8).

105. «*Παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν*» (πρὸς Ρωμαίους δ΄ 25).

μάρτυρας τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ μέτοχος στὴν δόξα Του, ποὺ θὰ ἀποκαλυφθεῖ μελλοντικά[106].

106. «*Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός*» (Πέτρου Α΄ ε΄ 1).

Επιλογος

Ὁ Κύριος πορεύεται πρὸς τὸν Θάνατο, ποὺ ὅμως δὲν κυριάρχησε σὲ Αὐτόν, ὁ Ὁποῖος ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκρούς. Ἡ δική μας πορεία εἶναι νά πορευόμαστε σὲ μία ἄλλη νέκρωση, αὐτὴ τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας ποὺ κυριαρχοῦν σὲ μᾶς, ὥστε νὰ ἔχουμε ἐλπίδα νὰ συμμετάσχουμε στὴν ἔνδοξη αἰώνια ζωή τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

«Συνεχῶς ὑποφέρουμε σωματικὰ μετέχοντας ἔτσι στὸν Θάνατο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, γιὰ νὰ φανερωθεῖ στὸ πρόσωπό μας ἡ ζωὴ τοῦ ἀναστημένου Ἰησοῦ. Δηλαδὴ εἴμαστε ζωντανοί, ἀλλά ἐκθέτουμε συνεχῶς τὸν ἑαυτό μας στὸν θάνατο γιὰ χάρη τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε νὰ φανερωθεῖ στὸ θνητό μας σῶμα ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ»[107].

«Ὅ,τι ἐπιθυμῶ εἶναι νὰ γνωρίσω τὸ Χριστὸ καὶ τὴν δύναμη τῆς ἀναστάσεώς του, νὰ μετάσχω στὰ παθήματά του ἀκολουθώντας Τον στὸν θάνατο, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ λάβω μέρος στὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν»[108].

Αὐτὴ ἡ νέκρωση χαρακτηρίζεται ζωοποιός, ἐπειδὴ μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ νεκρώνει τὸν θάνατο.

«Μακάριοι καὶ ἅγιοι εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ θὰ ἔχουν μέρος στὴν ἀνάσταση τὴν πρώτη· σὲ αὐτοὺς ὁ δεύτερος θάνατος δὲν θὰ ἔχει καμία ἐξουσία»[109].

---

107. «*Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν*» (πρὸς Κορινθίους Β΄ δ΄ 10-11).

108. «*Τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν*» (πρὸς Φιλιππησίους γ΄ 10-11).

109. «*Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν*» (Ἀποκαλύψεως κ΄ 6).

Εκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Χαριλάου 12 & 16, 116 36 Αθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.3035
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr